

VILNIAUS UNIVERSITETO
KAUNO HUMANITARINIS FAKULTETAS
LIETUVIŲ FILOLOGIJOS KATEDRA

GINTARĖ JANKAUSKAITĖ

LKM2

VILNIAUS, KAUNO, KLAIPĖDOS MIESTŲ VIEŠOJO MAITINIMO
ĮMONIŲ PAVADINIMŲ SEMANTINIS TYRIMAS

MAGISTRO DARBAS

Lietuvių kalbotyra (Valstybinis kodas 61204H114)

Darbo vadovas _____
(parašas)

_____
(Darbo vadovo mokslinis laipsnis,
mokslinis pedagoginis vardas,
vardas ir pavardė)

Magistrantas _____
(parašas)

Darbo įteikimo data _____

Registracijos Nr. _____

Kaunas, 2007

TURINYS

Pratarmė	4
Įvadas	6
1. Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų maitinimo įmonių pavadinimų semantinė raiška	11
1.1. Įmonių ir įstaigų pavadinimai	12
1.2. Statiniai	16
1.3. Vietovės, teritoriniai vienetai	20
1.4. Vardai, pavardės	22
1.5. Augalai	23
1.6. Asmenys	25
1.7. Gyvūnai	26
1.8. Maistas, gėrimai	27
1.9. Įvairios kitos vietos	28
1.10. Vandens telkiniai	29
1.11. Mitinės ir pasakų būtybės	29
1.12. Reljefas	30
1.13. Kelias	31
1.14. Kitos reikšminės grupės	31
2. Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų maitinimo įmonių pavadinimų konotacijos	34
2.1. Pavadinimai, susiję su linksmumu	36
2.2. Pavadinimai, susiję su lietuviškumu	37
2.3. Pavadinimai, susiję su paslaptingu	37
2.4. Pavadinimai, susiję su saugumu	38
2.5. Pavadinimai, susiję su egzotika	39
2.6. Pavadinimai, susiję su prabanga	39
2.7. Pavadinimai, susiję su atostogomis/nuotykliais	40
2.8. Pavadinimai, susiję su istorija	40
2.9. Pavadinimai, susiję su ramybe/jaukumu	41
2.10. Pavadinimai, susiję su romantika/meile	41
2.11. Pavadinimai, susiję su didingumu	42
2.12. Kitas konotacines reikšmes turintys pavadinimai	42
3. Maitinimo įmonių pavadinimų santykis su bendrine kalba	44
3.1. Nelietuviški simboliniai pavadinimai	45
3.2. Klaidingi lietuviški simboliniai pavadinimai	47

3.3. Dirbtiniai simboliniai pavadinimai	50
Išvados	52
Summary	54
Literatūra.....	55
Priedai	57

PRATARMĖ

Pavadinimas — svarbi įmonės įvaizdžio dalis, pirmas dalykas su kuriuo susiduria potencialus klientas, todėl jis turi sukelti tam tikras emocijas, pirkėjų simpatijas, atspindėti įmonės veiklą. Pastaraisiais metais maitinimo ir pramogų verslui sparčiai vystantis (maitinimo, svetingumo ir pramogų srities specialistams skirto leidinio „Restoranų verslas“ duomenimis, kiekvieną praėjusių metų mėnesį didžiuosiuose Lietuvos miestuose buvo atidaryta daugiau nei po dešimt naujų maitinimo ir pramogų įmonių¹), didmiesčių gatves papuošia vis daugiau įvairiaspalvių viešųjų užrašų², kurie, įregistruoti kaip įprasti įmonių pavadinimai (*Marceliukės klėtis, Vilniaus bastėja, Žaliasis putinas, Marių vėjas, Paukščių takas* ir kt.), ar kaip prekiniai ženklai³ (*Baltpark, McDonald's, Cinamon, FTV Restaurant, Grand Casino World* ir kt.), privalo ne tik sudominti ir privilioti klientą, bet ir atitikti nustatytas taisykles. Ar įmonių pavadinimai atitinka jiems keliamus reikalavimus, ką jie dažniausiai reiškia ir kokias asociacijas sukelia? Į šiuos klausimus bandoma atsakyti šiame darbe.

Darbo objektas — trijų didžiausių Lietuvos miestų — Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos — viešojo maitinimo įmonių simboliniai⁴ pavadinimai.

Darbo tikslas — semantiniu aspektu iširti ir aprašyti Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų maitinimo įmonių pavadinimus.

Uždaviniai:

- 1) surinktus lietuviškus pavadinimus suskirstyti į semantines grupes;
- 2) lietuviškus simbolinius pavadinimus suskirstyti į grupes pagal jų sandarą;
- 3) aprašyti lietuviškų simbolinių pavadinimų semantinę raišką;
- 4) išanalizuoti lietuviškų maitinimo įmonių pavadinimų konotacijas;
- 5) aptarti surinktų simbolinių pavadinimų santykį su bendrine kalba.

---

¹ Plg.: *Restoranų verslas*. 2006, Nr. 11–16, p. 7.

² Pasak P. Kniūkštos, užrašyti pavadinimai yra užrašai, viešai (išorėje) užrašyti savarankiški pavadinimai — viešieji užrašai (Plg.: Kniūkšta, P. *Viešieji užrašai*. Vilnius, 2006, p. 15).

³ *Prekės ženklas* — tai pavadinimas, sąvoka, ženklas, simbolis, dizainas arba jų derinys, naudojami vieno pardavėjo ar jų grupės siūlomoms prekėms atpažinti ar paslaugoms nuo konkurentų paslaugų ar prekių atskirti (Plg.: Котлер, Ф. *Маркетинг менеджмент: анализ, планирование, внедрение, контроль*. Санкт Петербург, 1999, p. 18).

⁴ *Simboliniais* yra vadinami tokie įmonių pavadinimai, kurie įmones nusako perkeltinės reikšmės žodžiais ar žodžių junginiais ir yra rašomi kabutėse (Plg.: Kniūkšta, P. *Ištaigų, įmonių ir organizacijų pavadinimai*. Vilnius, 2004, p. 20).

Metodai. Rašant darbą naudoti aprašomasis, statistinis ir semantinės analizės tyrimo metodai.

Tyrimo medžiaga. Pavyzdžiai buvo surinkti iš didžiausios Lietuvoje maitinimo ir pramogų srities interneto svetainės *www.meniu.lt*. Tyrimui atlikti buvo surinkti 1096 įmonių pavadinimai: 596 Vilniaus, 292 Kauno ir 208 Klaipėdos.

Darbo naujumas, aktualumas. Pasak E. Jakaitienės, tiek pasaulyje, tiek Lietuvoje reikšmių tyrinėjimo, t. y. leksinės semantikos srityje yra nuveikta nemažai, tačiau pastarieji tyrimai savo svarbos ir aktualumo nepraranda ir šiandien⁵. Nemažiau aktualūs yra ir dar iki galo neištirtos bei pakankamai neaptartos žodžio reikšmės periferijos — konotacijos klausimai. Dėl šių priežasčių ir šis magistro darbas, kuriame gilinamasi tiek į žodžių reikšmės, tiek į konotacijų tyrimo sritį, yra aktualus. Darbo naujumą lemia tai, kad tokiu aspektu didžiųjų Lietuvos miestų maitinimo įmonių simboliniai pavadinimai dar nebuvo tirti.

Darbo struktūra. Darbą sudaro pratarinė, įvadas, trys dalys, santrauka anglų kalba, išvados ir priedai. Pratarinėje pateikiami darbo objektas, tikslas, uždaviniai, metodai, pristatoma darbo medžiaga, darbo naujumas ir aktualumas. Įvade apibrėžiamos ir plačiau paaiškinamos svarbiausios tekste vartojamos sąvokos, apžvelgiami šioje srityje nuveikti darbai.

Pirmojoje darbo dalyje lietuviški maitinimo įmonių pavadinimai pagal pagrindinį žodį skirstomi į 19 semantinių grupių. Kiekvienoje šių grupių pavadinimai dalijami į vienažodžius ir keliažodžius junginius, kurie toliau skirstomi į dar smulkesnes grupeles. Iš žodžių junginių sudaryti simboliniai pavadinimai grupėse smulčiau skirstomi pagal priklausomąjį junginio žodį. Aprašoma suskirstytų įmonių pavadinimų semantinė raiška.

Antrojoje darbo dalyje, siekiant išsiaiškinti, ką įmonių pavadinimai konotuoja ir ar pavadinimų konotacijas apskritai galima iširti, surinkti lietuviški simboliniai įmonių pavadinimai pagal konotuojančius dalykus skirstomi į 17 grupių, kurios toliau skirstomos į dar smulkesnes grupeles.

Trečiojoje dalyje aprašomas lietuviškų ir nelietuviškų maitinimo įmonių pavadinimų santykis, aiškinamasi, iš kokių kalbų žodžių nelietuviški pavadinimai yra sudaromi, pristatomos pagrindinės pavadinimų klaidos, analizuojami dirbtiniai simboliniai pavadinimai.

Darbo pabaigoje pateikiama darbą užsienio kalba pristatanti santrauka, tyrimą apibendrinančios išvados, priedai.

---

⁵ Plg.: Jakaitienė, E. *Leksinė semantika*. Vilnius, 1988, p. 3.

ĮVADAS

Maitinimo įmonių pavadinimai visų pirma yra žodžiai — pagrindiniai leksikos vienetai, specifinės kalbos ženklų sistemos nariai. A. Gudavičiaus teigimu, žodis — pagrindinis tikrovės kategorizacijos kalboje instrumentas ir kartu rezultatas, kurį naudojame norėdami ką nors išskirti tikrovės kontinuume ar daiktų ir reiškinių sferoje⁶.

Kiekvieno ženklo pagrindinė funkcija — reprezentuoti kitus objektyvioje tikrovėje egzistuojančius daiktus, reiškinius, jų požymius ir santykius. Tačiau prieš tapdamas ženklu, bet koks materialus dalykas tam tikroje sistemoje turi įgyti reikšmę, kuri tampa pavadinto tikrovės segmento projekcija sąmonėje, supratimu bei interpretacija, kurią maždaug vienodai supranta visi bendraujantys žmonės⁷.

Reikšmės problema — viena sudėtingiausių ir prieštaringiausių šiandienos mokslo problemų, kurios sprendimai visada bus sąlygojami filosofinių pozicijų skirtumų⁸. Šiai problemai apibūdinti puikiai tinka V. Mjuso teiginys: „*Mes nežinome, kas yra reikšmė, todėl negalime jos apibrėžti. Mes tik žinome, kad ji yra*“⁹.

Pagal psychologistinę reikšmės koncepciją reikšmė suvokiama kaip tikrovės objektų atspindys. Reliatyvistinės reikšmės koncepcijos šalininkai ją laiko tam tikru santykiu: ženklo santykiu su pavadinamu daiktu ar jo psichiniu koreliatu arba ženklo santykiu su kitais ženklais. E. Jakaitienės teigimu, leksinė reikšmė yra žodžio kaip ženklo vidinė pusė, t. y. ženklo turinys¹⁰.

A. Gudavičiaus manymu, gana abejotinas yra kai kurių kalbininkų įsitikinimas, kad tikriniai vardai neturi reikšmės. Nors ji gana sunkiai atskiriama nuo pažintinės sąvokos, tačiau tikriniai žodžiai visų pirma yra kilę iš bendrinių žodžių (išskyrus dirbtinius)¹¹.

Pasak E. Jakaitienės, tikrinio žodžio reikšmė yra jo santykis su reiškiamu konkrečiu dalyku, todėl, kad būtų suprasta tikrinio žodžio esmė, reikia nustatyti, kas tuo vardu yra vadinamas. Dėl šios priežasties greta tikrinio žodžio dažnai pasakomas ir bendrinis, arba bendrinio reikšmė nustatoma iš konteksto¹².

---

⁶ Plg.: Gudavičius, E. *Etmolingvistika*. Šiauliai, 2000, p. 78.

⁷ Plg.: Jakaitienė, E. *Leksinė semantika*. Vilnius, 1988, p. 22.

⁸ Plg.: ten pat, p. 30.

⁹ Комлев, Н. Г. *Компоненты содержательной структуры слова*. Москва, 1969, p. 7.

¹⁰ Plg.: Jakaitienė, E. *Leksinė semantika*. Vilnius, 1988, p. 30.

¹¹ Plg.: Gudavičius, A. *Leksinė semantika*. Šiauliai, 1994, p. 13.

¹² Plg.: Jakaitienė, E. *Lietuvių kalbos leksikologija*. Vilnius, 1980, p. 87.

Perteikiami sąvokos nereiškančiais tikriniais žodžiais, maitinimo įmonių pavadinimai įvardija atskirus konkrečius objektus (t. y. individualizuoja), bet nenurodo jų ypatybių¹³. Kaip ir kitose srityse, bendriniais žodžiais einantys įmonių pavadinimai gali nurodyti arba tik vieną objektą, arba jų grupę.

Svarbu paminėti ir tai, kad tikrinis žodis nebūtinai turi būti pavienis žodis, tikriniais gali būti ir žodžių junginiai, frazės. Pastebėtina, kad darbe analizuojamų vienažodžių simbolinių pavadinimų ir pavadinimų, sudarytų iš žodžių junginių, yra beveik po lygiai.

„Dabartinės lietuvių kalbos gramatikoje“ žodžių junginiai apibrėžiami kaip savarankiškos žodžių formos, susijusios sintaksiniais ryšiais¹⁴. V. Labučio teigimu, žodžių junginys — tai mažiausias sintaksinis vienetas, sintagminė struktūra, kurią sudaro pagrindinis ir priklausomasis dėmenys, sujungti prijungiamuoju ar dvipusės sąsajos santykiu ir kuris gali funkcionuoti ne tik sakinyje, bet ir kaip atskiras vienetas¹⁵.

Žodžių junginį gali sudaryti ne tik du, bet ir daugiau žodžių. Iš dviejų savarankiškų žodžių formų sudarytas junginys vadinamas vientisiniu, iš daugiau nei dviejų — sudėtinu. Prijungimo būdas, kuomet prijungiamojo žodžių junginio priklausomasis dėmuo turi kitą prijungtą dėmenį, vadinamas laipsnišku¹⁶. Dauguma iš žodžių junginių sudarytų maitinimo įmonių pavadinimų yra vientisiniai. Sudėtiniai sudaro vos 6 proc. surinktų lietuviškų simbolinių pavadinimų.

Pagal pagrindinio dėmens kalbos dalį žodžių junginiai skirstomi į veiksmažodinius, daiktavardinius, būdvardinius, įvardinius, skaitvardinius, prieveiksminius. Tikrinių žodžių junginiai dažniausiai yra daiktavardiniai. Tai matyti ir iš analizuojamų įmonių simbolinių pavadinimų.

Pasak V. Labučio, žodžio junginio reikšmę sudaro abiem jo dėmenimis einančių žodžių formų leksinės ir gramatinės reikšmės, tačiau žodžių junginio reikšmei svarbiausios yra „<...> *sintagminę sąveiką lemiančios priklausomojo dėmens žodžių formų gramatinės reikšmės. Kai priklausomuoju dėmeniu eina vardažodis, žodžių junginio reikšmei svarbiausia jo linksnio reikšmė*“¹⁷.

Svarbu paminėti ir tai, kad tikrinių žodžių analizė neįmanoma be tam tikros klasifikacijos, todėl šie žodžiai visų pirma skirstomi pagal jų reikšmę — pagal vardų santykį

¹³ Plg.: Jakaitienė, E. *Leksikografija*. Vilnius, 2005, p. 230.

¹⁴ Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*. Vilnius, 1997, p. 483.

¹⁵ Plg.: Labutis, V. *Lietuvių kalbos sintaksė*. Vilnius, 1998, p. 43–47.

¹⁶ Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*. Vilnius, 1997, p. 484.

¹⁷ Labutis, V. *Lietuvių kalbos sintaksė*. Vilnius, 1998, p. 76–77.

su pavadinamais tikrovės objektais¹⁸. Maitinimo įmonių pavadinimai priklauso negyvų objektų grupės įstaigų pavadinimų pogrupiui.

Tiek pasaulyje, tiek Lietuvoje daugiausia mokslininkų dėmesio, E. Jakaitienės teigimu, susilaukia daug vertingos informacijos įvairiems tyrimams teikiantys tikriniai vardai — antroponimai ir toponimai. Svarbių antroponimikos darbų aptinkama jau senuosiuose lotynų, graikų, vėlesnių Europos kalbų žodynuose, o atskiri asmenvardžių žodynai ėmė rasti tik XX amžiuje¹⁹.

Lietuvoje šių tyrinėjimų pradininku yra laikomas K. Būga ir jo Lietuvos kunigaikščių vardų autentiškas formas išaiškinusi studija „Apie lietuvių asmens vardus“. Antroponimikos tyrimų srityje taip pat svarbūs „Lietuvių pavardžių žodynas“, K. Kuzavinio, B. Savukyno „Lietuvių vardų kilmės žodynas“, A. Butkaus „Lietuvių pravardės“, A. Dumčiaus „Antikinių vardų žodynas“, Z. Zinkevičiaus monografija „Lietuvių antroponimika. Vilniaus lietuvių asmenvardžiai XVII a. pradžioje“ ir kiti.

Pirmieji toponimų srities (dažniausiai — gyvenamųjų vietų vardų ir vandenvardžių) lietuviški darbai (J. Spruogio, E. Volterio ir F. Fortunatovo, V. Kalvaičio ir kt.) pasirodė dar XIX a. Iš vėlesnių šios srities veikalų minėtini A. Vanago „Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas“, M. Razmukaitės ir V. Vitkausko sudarytas „Vietovardžių kirčiavimo žodynas“, „Vietovardžių žodynas“ (sudarytojai R. Miliūnaitė, M. Razmukaitė ir A. Pupkis) ir kiti. Kitų sričių tikrinių vardų tyrinėjimai tėra pavieniai straipsniai.

Taip pat būtina paminėti, jog esama nuomonės, teigiančios, kad tikrinių žodžių reikšmė labiau panaši į apeliatyvų konotacinę, bet ne denotatinę reikšmę. Kitaip sakant, ne tiek į pačią reikšmę, kiek į jos užribį, apimantį įvairias vaizdines, funkcinės asociacijas bei vertinamuosius elementus, nes žodžiai turi savybę ne tik įvardinti, denotuoti, bet ir perteikti papildomą informaciją — požiūrį, vertinimą ir pan., taigi konotuoti²⁰.

Pastarajai nuomonei pritariama bei jos laikomasi ir šiame darbe, nes viena svarbiausių simbolinio maitinimo įmonės pavadinimo funkcijų — atkreipti kliento dėmesį bei padaryti teigiamą įspūdį, todėl konotacinė reikšmė tokio tipo žodžiuose bei jų junginiuose vaidina itin svarbų vaidmenį.

Konotacinė (drauge su designatine) žodžio reikšmė yra vienas iš kognityvinės reikšmės (*kognityvinė reikšmė* — visa konceptuali informacija, komunikuojama žodžiu²¹)

---

¹⁸ Plg.: Jakaitienė, E. *Lietuvių kalbos leksikologija*. Vilnius, 1980, p. 88–89.

¹⁹ Plg.: ten pat, p. 232–233.

²⁰ Plg.: Marcinkevičienė, R. Kauno vardo konotacija (vardažodžių semantika). *Kauno istorijos metraštis*. Kaunas, 2000, p. 137.

²¹ Plg.: Jakaitienė, E. *Leksinė semantika*. Vilnius, 1988, p. 43.

komponentų. Ji suprantama kaip žodžio reikšmės dalis, kaip „žodžiu komunikuojama informacija apie savitą kalbos vartotojo (kalbėtojo ir pašnekovo) santykį su designatais arba apie pačių bendraujančių žmonių tarpusavio santykius“²². Panašų konotacijos apibrėžimą pateikia ir J. Pikčilingis, teigiantis, kad stilistinė konotacija — tai tokios charakteristikos, kurių žodis nenurodo, bet kurios daiktui priklauso²³.

Konotacijos terminą pirmą kartą pavartojo Dž. Milis, o lingvistinį statusą jam suteikė L. Blumfildas. Tačiau ir šiandien vieningos nuomonės, kas yra konotacija, nėra. Dauguma kalbininkų sutaria, kad konotacija yra antrinė designacijos atžvilgiu ir atlieka papildomos informacijos šalia dalykinės–loginės vaidmenį. Neišsprendžiamu klausimu lieka tos informacijos vieta semantinėje žodžio struktūroje.

Pabrėždami faktą, kad konotacija neįeina į žodžio turinį, vieni kalbininkai teigia, kad ji, kaip ir bet koks pragmatikos faktas, esti jau ne semantinis reiškinys, kiti — kad ji vis dėlto esanti svarbi reikšmių formavimuisi, todėl turi būti tiriama ir lingvistų. Konotacijos svarbą pažymi ir G. Leechas, teigiantis, kad konotacinė reikšmė neįeina į žodžio konceptualųjį turinį, tačiau jį papildo²⁴. Esama ir kitos nuomonės, tvirtinančios, jog konotacija yra žodžio semantinės struktūros elementas²⁵.

Gana skirtingai, pasak E. Jakaitienės, kalbininkai žvelgia ir į konotacijos tipus bei santykius su designacija. Tačiau bene populiariausia nuomonė, kuria vadovaujamosi ir šiame darbe, kad konotacija suprantama kaip žodžio reikšmės sudėtinė dalis, lemianti kartais žodžio atliekamą poveikio funkciją, t. y. daranti žodį ekspresyvų. Tokie ekspresiniai žodžio elementai yra ne vieno tipo. Išskiriami emocinis, vaizdinis ir stilistinis konotacinės reikšmės mikrokomponentai²⁶.

Emocinis komponentas, E. Jakaitienės teigimu, yra „konceptuali informacija apie kalbėtojo emocinę būseną, kurią jis patiria pavadindamas vienu ar kitu žodžiu tam tikrus objektus. Be to, šiame komponente užfiksuotas žodžio gebėjimas reikšti kalbėtojo santykį su pašnekovu ir net su visa kalbėjimo situacija“²⁷.

N. Fryzui emocinis vertinimas — žmogaus poreikių išraiška, nes jis tarpininkauja tarp asmens faktinio žinojimo ir jo poreikių. N. Lukjanovai — „subjekto nuomonė apie tam tikro

---

²² Marcinkevičienė, R. Daiktavardžių konotacijos tyrimas tekstynų lingvistikos metodu. *Lituanistika*, Nr. 3 (47), 2001, p. 46.

²³ Plg.: Pikčilingis, J. *Lietuvių kalbos stilistika*. T. 2, Vilnius, 1975, p. 10.

²⁴ Plg.: Partington, A. *Patterns and Meanings: using corpora for English language research and teaching*. Florence, 1996, p. 65.

²⁵ Plg.: Jakaitienė, E. *Lėksinė semantika*. Vilnius, 1988, p. 49.

²⁶ Plg.: ten pat, p. 49.

²⁷ Ten pat, p. 49.

*objekto vertę, kuri pasireiškia ne kaip loginis sprendimas, o kaip kalbančiojo pojūtis, jausmas, emocija*²⁸.

Nors įvairių žmonių santykis su tuo pačiu dalyku esti vis kitoks, emocinis vertinimas gali būti ne tik subjektyvus, bet ir visuotinai priimtas. Todėl, E. Jakaitienės teigimu, reikšmės emocinis komponentas yra informacija apie tą jausminę būseną, kurią lemia psichologiniai dėsniumai, su atskirais referentais susiję per žmonių vertinamąją veiklą, o emocinė konotacija yra ne tik žodžio — šnekos vieneto, bet ir žodžio — kalbos sistemos vieneto turinio komponentas²⁹.

Nustatyti emocinį vertinimą nėra paprasta. Pasak A. Gudavičiaus, abejonių nekelia tie atvejai, kai emocinio vertinimo sema turi formalią raišką. Kitais atvejais apie visuomenės sąmonėje fiksuotą emocinį vertinimą sprendžiama iš leksemos vartosenos ir žodynų³⁰.

Emocinio komponento pagrindas — teigiamas ar neigiamas emocinis santykis su pavadinamu dalyku. Lietuvių kalboje, kaip ir daugelyje kitų kalbų, neigiamo emocinio vertinimo žodžių nepalyginamai daugiau negu teigiamo. Svarbu pastebėti, kad simboliniais maitinimo įmonių pavadinimais, kaip ir buvo tikėtasi, siekiama sukurti teigiamą emocinį santykį, tačiau keletas pavadinimų, dėl neigiamą reikšmę turinčių žodžių pasirinkimo, turi ir neigiamą emocinį vertinimą.

Antrasis galimas konotacijos tipas — vaizdinis komponentas, kurio esmė — designato nusakymas vaizdu. Vaizdinį komponentą turintys žodžiai, kurių reikšmė tarsi įsikūnija regimaisiais arba girdimaisiais vaizdais, veikia pašnekovo vaizduotę, tačiau neišreiškia jausminio kalbėtojo santykio su pavadinamu dalyku³¹.

Stilistinę konotacijos mikrokomponentą lemia išimtinis žodžio vartojimas tik tam tikro funkcinio stiliaus tekstuose. Šis komponentas glaudžiai siejasi su kitais konotacijos tipais, nes šnekamosios kalbos žodžiai (iš knyginių žodžių — poetizmai) visada yra vaizdingi ir dažniausiai emociingi³².

---

²⁸ Gudavičius, A. *Etnolingvistika*. Šiauliai, 2000, p. 125–126.

²⁹ Plg.: Jakaitienė, E. *Leksinė semantika*. Vilnius, 1988, p. 49–50.

³⁰ Plg.: Gudavičius, A. *Etnolingvistika*. Šiauliai, 2000, p. 133.

³¹ Plg.: Jakaitienė, E. *Leksinė semantika*. Vilnius, 1988, p. 55.

³² Plg.: ten pat, p. 56.

1. VILNIAUS, KAUNO, KLAIPĖDOS MIESTŲ MAITINIMO ĮMONIŲ PAVADINIMŲ SEMANTINĖ RAIŠKA

P. Kniūkštos teigimu, įmones iš kitų tos pačios grupės vienetų išskiria jų individualieji vardai — tikriniai pavadinimai, kurie pagal skiriamųjų ypatybių nurodymo būdą gali būti tiesioginiai ir simboliniai³³. Pasak kalbininko, tiesioginės reikšmės pavadinimai įmonių skiriamąsias ypatybes nusako tiesioginės reikšmės žodžiais, o simboliniai — perkeltinės reikšmės žodžiais ar žodžių junginiais. Įvardijamojo vieneto rūšies ir gimininės priklausomybės pastarieji vieni patys nerodo, tai padaro su jais vartojami bendriniai objekto pavadinimai, vadinamieji gimininiai žodžiai, todėl įmonių pavadinimai yra sudaryti iš dviejų dalių: bendrinių gimininių žodžių, kurie rašomi be kabučių, ir tikrinės simbolinės dalies — simbolinio vardo, kuris rašomas kabutėse³⁴.

Šiame skyriuje siekiama išsamiau aptarti Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų maitinimo įmonių simbolinius pavadinimus. Simbolinių įmonių pavadinimų buvo surinkta 1096. Iš jų 717 yra lietuviški, 379 — nelietuviški arba įregistruoti ir vartojami su klaidomis (žr. 1 priedą). Į grupes pagal žodžių reikšmes šiame skyriuje skirstomi tik lietuviški simboliniai pavadinimai. Nelietuviški ir klaidingi įmonių pavadinimai aptariami trečiajame darbo skyriuje, gilinantis į įmonių pavadinimų santykį su bendrine kalba.

Trijų didžiųjų Lietuvos miestų maitinimo įmonių pavadinimai dažniausiai yra vienažodžiai simboliniai pavadinimai arba pavadinimai, padaryti iš dviejų dėmenų daiktavardinių žodžių junginių, kuriuos sudaro daiktavardis ir jam priklausantis žodis. Keletas pavadinimų (kurių dauguma priklauso pogrupiui „*Tam tikroje vietoje esančios įmonės*“) yra ne vientisiniai, o sudėtiniai, t. y. padaryti iš daugiau nei dviejų dėmenų (žr. 2 priedą).

Pavadinimus, kurių pagrindinis junginio dėmuo yra daiktavardis, o priklausomasis — daiktavardis, būdvardis, skaitvardis, P. Kniūkšta vadina tipiškais simboliniais pavadinimais. Netipiški, kalbininko teigimu, yra tokie įmonių vardai, kurie yra padaryti iš žodžių formų, nelinksniuojamų žodžių, daiktavardžių su prielinksniais, jaustukais, kitokių prasmingų konstrukcijų³⁵.

Lietuviški simboliniai pavadinimai šiame skyriuje į reikšmines grupes skirstomi pagal pagrindinį pavadinimo žodį. Kiekvienoje šių grupių pavadinimai dalijami į vienažodžius ir keliažodžius junginius, kurie toliau skirstomi į dar smulkesnes grupeles. Iš žodžių junginių

³³ Plg.: Kniūkšta, P. *Įstaigų, įmonių ir organizacijų pavadinimai*. Vilnius, 2004, p. 9.

³⁴ Plg.: ten pat, p. 20.

³⁵ Plg.: ten pat, p. 24.

sudaryti simboliniai pavadinimai grupėse smulkiau skirstomi pagal priklausomąjunginio žodį.

Surinktų lietuviškų simbolių pavadinimų pagrindiniai žodžiai yra labai įvairios reikšmės daiktavardžiai: bendriniai įstaigų pavadinimai, statinių, vietovių ir teritorinių vienetų pavadinimai, asmenų vardai, augalų, gyvūnų, maisto ir gėrimų pavadinimai, astronominių ir žemės paviršiaus, gamtos reiškinių ir daiktų pavadinimai bei kitokios reikšmės žodžiai. Darbe pagal pavadinimus sudarančių pagrindinių žodžių reikšmes išskiriama 19 maitinimo įmonių pavadinimų reikšminių grupių (žr. 3 priedą). Grupės aptariamos mažėjimo tvarka, t. y. nuo didžiausios iki mažiausios.

1.1. Įmonių ir įstaigų pavadinimai

Tai pati didžiausia reikšminė pavadinimų grupė, kurią sudaro 135 įmonių pavadinimai (18,83 proc. visų lietuviškų pavadinimų). Grupei priskiriami pavadinimai, reiškiantys įmonės rūšinį pavadinimą: *barą, kavinę, restoraną, biliardinę, klubą, čeburekinę, piceriją, vyninę, smuklę, spurginę, svetainę, šašlykinę, užteigą, parduotuvę, bowlingą, kepyklą*.

Svarbu pastebėti, kad *įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolių pavadinimų darymo taisyklėse* simboliniai pavadinimai, kurių pagrindinis žodis yra įmonės rūšinis vardas, laikomi klaidingais, t. y. tokie pavadinimai yra ne simbolinės, o tiesioginės reikšmės, ir turėtų būti rašomi be kabučių³⁶ (apie tai plačiau — trečiajame skyriuje). Tačiau interneto svetainei *www.meniu.lt* pastarųjų maitinimo įmonių atstovai šiuos pavadinimus pateikė kaip simbolinius, todėl ir šiame skyriuje jie analizuojami kaip turintys ne tiesioginę, o simbolinę reikšmę.

Daugiau nei pusė įmonių, turinčių šiai grupei priskirtus pavadinimus, veikia Vilniuje (57,78 proc.), ketvirtadalis — Kaune (25,93 proc.), likusios — Klaipėdoje (16,30 proc.).

Visi grupės pavadinimai skirstomi į dvi grupes: vienažodžius simbolinius pavadinimus ir pavadinimus, sudarytus iš žodžių junginių.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*. Šiam pogrupiui priklauso 18 pavadinimų (13,33 proc. visų grupės pavadinimų), sudarytų iš vieno daiktavardžio: *svetainė, baras, smuklė, užteiga* bei priesagos *-inė*, žyminčios specialias patalpas, vietą, vedinių (pamatinis vedinių žodis yra maisto produktas, gėrimus ar žaidimą reiškiantys daiktavardžiai *kava, biliardas, čeburekas, pica, spurga, šašlykas*) *kavinė, biliardinė, čeburekinė, picerija*,

---

³⁶ Plg.: Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolių pavadinimų darymo taisyklės. *Valstybinė lietuvių kalbos komisija*. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/nutarimai/dokumentas.124.html>>.

spurginė, šašlykinė (Baras, Kavinė (7)³⁷, Biliardinė, Čeburekinė (2), Picerija (2), Smuklė, Spurginė, Svetainė, Šašlykinė, Užėigėlė).

Tikėtina, jog individualaus, iš kitų įmonių išskiriančio vardo neturinti maitinimo įmonė yra maža, siūlanti nedidelį patiekalų ir gėrimų pasirinkimą, skirta nedideliame, dažniausiai nuolatiniam, netoliese gyvenančių asmenų ratui.

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių.* Pogrupį sudaro 117 simbolinių pavadinimų (86,67 proc.). Pagal priklausomąjį junginio žodį išskiriamos tokios simbolinių pavadinimų grupės (žr. 4 priedą):

2.1. Asmeniui ar jų grupei priklausančios įmonės. Tai didžiausias pogrupis, kuriam priklauso 47 simboliniai pavadinimai (40,75 proc. pogrupio pavadinimų), padaryti iš daiktavardinių junginių su kilmininku ir reiškiantys priklausymą asmeniui ar jų grupei pagal vardus ir pavardes (*Švitrigailos užėiga, Tado Blindos smuklė*), profesiją, užimamas pareigas (*Žvejų užėiga, Pirklių užėiga*), tautybę, kilmę (*Kinų restoranas, Žemaičių smuklė*) ir kt.

Pagal priklausomąjį junginio žodį pogrupio „Asmeniui ar jų grupei priklausančios įmonės“ pavadinimai skirstomi į tokias smulkesnes grupes:

2.1.1. Įmonės priklausymas asmeniui pagal vardą, pavardę. Įmonės išskirtinumo siekiama ją pavadinant Lietuvos didžiųjų kunigaikščių (*Gedimino smuklė (3), Švitrigailos užėiga*), žymių Lietuvos istorijos veikėjų (*Tado Blindos smuklė*) ar deivių (*Laimos smuklė*) vardais. Tačiau dažniausiai pasikartojantis pagal vardą išskirtų maitinimo įmonių pavadinimų priklausomasis junginio daiktavardis yra įprastas³⁸ vardas (*Beno baras, Karolinos boulingas, Kristupo kavinė, Leonijos kavinė, Šimo baras, Skrajos kavinė, Litos kavinė*).

Maitinimo įmonėms pavadinimai *Jonų užėiga* ir *Švitrigailos užėiga* suteikti pagal gatvių, kuriose jos yra įsikūrusios, pavadinimus (*Jonų užėiga, Jono g. 6, Klaipėda; Švitrigailos užėiga, Švitrigailos g. 8, Vilnius*).

2.1.2. Įmonės priklausymas asmeniui pagal profesiją, užimamas pareigas. Priklausomieji grupelės pavadinimų dėmenys nurodo įmonės priklausymą žvejams (*Žvejų baras, Žvejų smuklė, Žvejų užėiga*), medžiotojams (*Medžiotojų restoranas, Medžiotojų užėiga*), malūnininkams (*Malūnininkų užėiga*), pirkliams (*Pirklių užėiga*) ir dvasininkams, žyniams (*Krivių užėiga*).

Pagal turimą kontekstą (gatvę, namo numerį, miestą ir virtuvės tipą), galima paaiškinti tik *Krivių užėigos* pavadinimo kilmę, nes pastaroji yra įsikūrusi Vilniaus Krivių gatvėje.

³⁷ Tiek šiame, tiek kituose skyriuose prie simbolinių pavadinimų, skliausteliuose, parašyti skaičiai reiškia tinklui priklausančių to paties pavadinimo įmonių skaičių.

³⁸ Žodis *įprastas* vartojamas reikšme „nepriklausantis žymiems žmonėms“.

2.1.3. Įmonės priklausymas asmeniui pagal jo kilmę, tautybę. Daugiau nei pusė šios grupelės pavadinimų atitinka įmonių virtuvės tipą ir yra susiję su Tolimaisiais Rytais (*Kinų restoranas* — kinų virtuvė, *Kinų smuklė* — kinų virtuvė, *Korėjiečių restoranas* — korėjiečių virtuvė). Virtuvės tipas atsispindi ir Vilniaus maitinimo įmonių *Žemaičių smuklė* bei *Tarybinis slavų restoranas* pavadinimuose. Pirmojoje gaminami tautiniai lietuvių valgiai, antrojoje — rusų virtuvės patiekalai, pirmenybę teikiant ne šiuolaikinei, o tarybinio laikmečio rusų kulinarijai.

2.1.4. Kitokios reikšmės pavadinimai. Šiai pavadinimų grupei galima priskirti įmonių vardus, kurių priklausomasis junginio dėmuo reiškia priklausymą asmenims pagal jų amžių (*Bernelių užėiga* (3), visuomeninę padėtį (*Bajorų užėiga* (2)).

Prie šios grupelės taip pat galima skirti netipiškus simbolinius maitinimo įmonių pavadinimus, kurių vienas iš junginio dėmenų — priklausymą asmeniui rodantys asmeniniai įvardžiai *jūsų* ir *mano* (*Jūsų kepyklėlė*, *Mano kavinė*, *Mano klubas*).

2.2. Tam tikroje vietoje esančios įmonės. Pogrupį sudaro 37 įmonių pavadinimai (31,62 proc.). Beveik visi pogrupio pavadinimai — daiktavardiniai žodžių junginiai iš dviejų, trijų ar keturių dėmenų (paprastai daiktavardžių), kurių pagrindinis — vienaskaitos vardininko, o priklausomasis — vienaskaitos kilmininko linksnio. Pogrupio pavadinimai nurodo maitinimo įmonės priklausymą/buvimą tam tikroje vietoje: pastate (*Teatro kavinė*, *Pilies kepyklėlė*) arba konkrečioje įmonėje, įstaigoje (*Žaliakalnio viešbučio kavinė*, *Kultūros centro kavinė*), tam tikrame rajone ar mikrorajone (*Užupio picerija*, *Žirmūnų boulingo klubas*), gamtoje (*Miško užėiga*, *Parko kavinė*), mieste (*Paryžiaus kavinė*, *Centro baras*).

Taigi pagal priklausomojo dėmens reikšmę pogrupio „*Tam tikroje vietoje esančios įmonės*“ simboliniai pavadinimai skirstomi į tokias smulkesnes grupes:

2.2.1. Priklausymas/buvimas tam tikrame pastate, įmonėje, įstaigoje. Daugiausia šioje grupelėje yra tokių pavadinimų, kurių priklausomasis dėmuo nurodo priklausymą/buvimą apgyvendinimo paslaugas teikiančioje įmonėje — viešbutyje (*Naručio viešbučio restoranas*, *Viešbučio „Panorama“ restoranas*, *Žaliakalnio viešbučio kavinė*, *Žemaitės viešbučio kavinė*). Priklausomasis dėmuo taip pat reiškia priklausymą įmonėms, įstaigoms ar tiesiog patalpoms (*Kultūros centro kavinė*, *Oro uosto restoranas*, *Teatro kavinė*, *ŠMC (Šiuolaikinio meno centro) kavinė*, *Pilies kepyklėlė*, *Fojė baras*).

2.2.2. Priklausymas/buvimas tam tikrame rajone ar mikrorajone. Neretai maitinimo įmonės pavadinimo priklausomasis dėmuo yra vietovardis: miesto rajonas, mikrorajonas (*Girulių lauko kavinė*, *Senamiesčio vyninė*, *Užupio picerija*, *Valakampių svetainė*, *Žvėryno restoranas*, *Žvėryno smuklė*) ar gatvė, kurioje kavinė ar restoranas yra įsikūręs (*Užupio kavinė*, *Užupio g. 2, Vilnius*; *Žirmūnų boulingo klubas*, *Žirmūnų g. 68A*,

Vilnius; *Žolyno svetainė, Žolyno g. 6, Vilnius*). Pastaruosiuose pavyzdžiuose pavadinimas reiškia ne tik gatvę, bet ir mikrorajoną, nes šios gatvės yra to paties pavadinimo mikrorajonuose.

2.2.3. Priklausymas/buvimas kokios nors šalies mieste. Keletas Vilniaus įmonių yra pavadintos daiktavardiniais žodžių junginiais, kurių pagrindinis žodis — įmonės tipą nusakantis daiktavardis, o priklausomasis dėmuo — kokios nors šalies miesto pavadinimas. Šiose kavinėse ar restoranuose gaminami tos šalies virtuvės patiekalai, kurios miestas pavadinime yra minimas (*Paryžiaus kavinė* — prancūzų virtuvė, *Pekino svetainė* — kinų virtuvė). Pavadinime gali atsispindėti ir konkreti miesto vieta, kurioje įmonė veikia: centras, takas ar plentas (*Centro baras, Tako baras, Plento baras*).

2.2.4. Priklausymas/buvimas gamtoje. Pogrupiui „*Tam tikroje vietoje esančios įmonės*“ priklauso ir tokie pavadinimai, kurie reiškia gamtą — vietą, kurioje auga medžiai, kiti augalai, yra kalvagūbris (*Europos parko restoranas, Miško užėiga, Parko kavinė, Ozo baras*). Tikėtina, jog šios įmonės gamtą reiškiančiais vardais buvo pavadintos todėl, kad yra įsikūrusios greta minėtų objektų.

Buvimo vietą arti daikto bei ryšį su gamta rodo netipiški simboliniai pavadinimai su prielinksniu *prie* (*Užėiga prie akmenų* (2)).

2.3. Priklausymas tam tikram įmonės tipui. Pogrupį sudaro 14,08 proc. visų pogrupio simbolių pavadinimų. Pagrindinis šių žodžių junginių dėmuo reiškia rūšinį įmonės vardą (*bankas, baras, klubas, kavinė*), o priklausomasis — jį sukonkretina, patikslindamas įmonės veiklos pobūdį. Taigi pogrupiui priklauso įmonių simboliniai pavadinimai *Biliardo klubas* (3), *Boulingo klubas, Sporto baras, Pramogų bankas* (2).

Pogrupiui priklauso 4 pramogų įmonės, kurių 3 yra biliardinės (*Biliardo klubas* (3) ir viena kėglinė (*Boulingo klubas*). Pavadinimų *Biliardo klubas* (3) ir *Boulingo klubas* pagrindinis junginio daiktavardis rodo, kad šios pramogų įmonės yra vietos, suburiančios žmones pagal jų interesus (*klubas* — visuomeninė įstaiga ar organizacija, jungianti žmones pagal interesus³⁹).

2.4. Priklausymas įmonei pagal parduodamą valgį, gėrimus. Šį pogrupį sudaro 6,67 proc. visų grupės pavadinimų, kurių pagrindinis junginio daiktavardis yra įmonė (*baras, parduotuvė*) arba įstaiga (*fabrikas, studija, klubas*), o priklausomasis — gėrimai (*arbata, kava, vynas, alus, pienas*) arba valgis (*maistas, pietūs*).

Su maistu šiame pogrupyje yra susiję tik trijų Vilniuje veikiančių kavinių pavadinimai (*Maisto fabrikas* (2), *Pietų studija*). Konkrečiais gėrimais prekiaujančios įmonės yra *Alaus baras, Pieno baras, Specializuota arbatos ir kavos parduotuvė*. Pomėgis gerti aukščiausios

³⁹ Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius, 2000, p. 315.

rūšies arbatą ir kavą pabrėžiamas įmonių pavadinimuose *Arbatos klubas, Kavos klubas, Vyno klubas*, reiškiančiuose, kad įmonėse renkasi šiais gėrimais besidomintys gurmanai.

2.5. Tam tikrais požymiais, ypatybėmis pasižyminčios įmonės. Tai nedidelė grupelė, sudaryta iš 4,05 proc. pogrupio „Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių“ simbolinių vardų. Pogrupio pavadinimai — žodžių junginiai, kurių pagrindinis žodis reiškia įmonės tipą, o priklausomasis — maitinimo įmonės interjero stiliaus požymį, o kartais — ir virtuvės tipą.

Interjero bruožą puikiai atspindi simboliniai vardai *Stiklo baras* (3) (pagrindinio žodžio reikšmę išplečia bei papildo daiktavardis *stiklas*) ir *Senoji vyninė* (vyninės amžių, o kartu ir interjero stilių „išduoda“ priklausomasis junginio žodis — būdvardis *senoji*). Interjero ypatybę bei virtuvės tipą nurodo simbolinis pavadinimas *Itališka smuklė* (įmonėje gaminami italų virtuvės patiekalai).

2.6. Gyvūnams „priklausančios“ įmonės. Tai mažiausias pogrupis, sudarytas iš 4 pavadinimų (3,41 proc.), kurių junginio priklausomasis dėmuo, išreikštas vienskaitos ar daugiskaitos kilmininku, nurodo įmonės „priklausymą“ gyvūnui: naminiam gyvūnui *katinui* ir gyvuliui *jaučiui*, paukščiui *sakalui*. Taigi pogrupį sudaro tokie simboliniai pavadinimai: *Juodojo katino smuklė, Juodojo katino smuklė* — 2 ir *Sakalų svetainė* bei *Jaučio užeiga*.

1.2. Statiniai

Tai antroji pagal dydį maitinimo įmonių pavadinimų grupė, kurią sudaro 92 simboliniai pavadinimai (12,84 proc. visų lietuviškų simbolinių įmonių vardų). Šiai grupei priklauso pavadinimai, reiškiantys įvairius pastatus, kuriuose gyvena žmonės (*gryčia, dvaras, vila, klėtis, seklyčia, pastogė, troba*) arba žvėrys (*avilys, guolis, lizdas*), galima pasislėpti puolant priešui (*fortas, slėptuvė, tvirtovė, citadelė, bastėja, galerija*), yra vykdoma kokia nors veikla, ar pastatas naudojamas kitiems tikslams (*teatras, amfiteatras, angaras, piramidė, rotušė, malūnas, būdelė, labirintas*). Grupei „Statiniai“ priklauso ir patalpas (*aukštas, rūsys, virtuvė, menė, salė, veranda, pogrindis*), jų dalis (*siena, židinys, arka, kolonos, freskos, kampas, skliautas*) bei patalpose esančius daiktus (*ašotis, krapštukas, svarstyklės*) reiškiantys pavadinimai, žodžiai, nusakantys aplink pastatą esančią aplinką (*sodas, kiemas, vartai*).

Daugiau nei pusė tokius pavadinimus turinčių įmonių yra įsikūrusios Vilniuje (61,45 proc.), beveik ketvirtadalis — Kaune (24,10 proc.) ir tik 14,46 proc. — Klaipėdoje.

Visi grupės pavadinimai skirstomi į vienažodžius simbolinius pavadinimus ir pavadinimus, sudarytus ir žodžių junginių.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*. Pogrupį sudaro 31 grupės pavadinimas (33,69 proc.). Juos galima skirstyti į tokius smulkesnius pogrupius (žr. 5 priedą):

1.1. Gyvenamieji ir negyvenamieji pastatai. Šio pogrupio pavadinimai sudaro daugiau nei pusę grupės „*Statiniai*“ vienažodžių pavadinimų (51,61 proc.), kurie reiškia įvairius žmonių (*Dvaras, Troba*) ar gyvūnų (*Avilys* (2) gyvenamuosius namus, gynybinius pastatus (*Fortas, Tvirtovė*), kitokios paskirties statinius (*Galerija, Piramidė*).

Šio pogrupio pavadinimai skirstomi į tokias smulkesnes grupeles:

1.1.1. Žmonių ir gyvūnų gyvenamieji pastatai. Svarbu pastebėti, jog beveik visi pavadinimai, reiškiantys žmonių gyvenamuosius pastatus, reiškia senus, etnografinius statinius, dažniausiai tokius, kuriuose gyvendavo paprasti, neturtingi žmonės. Todėl nenuostabu, kad tokiais vardais pavadintose maitinimo įmonėse gaminami paprasti senovės lietuvių valgiai, o įmonių interjeras nėra įmantrus, dominuoja medžio detalės (*Troba, Trobelė, Pastogė*). Tokiais vardais pavadintų maitinimo įmonių menkumą bei paprastumą paryškina mažumą reiškiantis priesagos *–elis, –ė* deminutyvas (*Trobelė*).

Priešybė minėtiems paprastiems gyvenamiesiems pastatams yra pavadinimai, kuriuose vienas iš junginio žodžių reiškia (taip pat senovinius) didesnio žemvaldžio ūkį, to ūkio sodybą, rūmus (*Dvaras*).

Gyvūnų „gyvenamąjį pastatą“ reiškia bičių „namas“ *avilys* (*Avilys*).

1.1.2. Gynybiniai pastatai. Pavadinimuose minimi gynybiniai statiniai yra įvairūs įtvirtinimai, centrinė tvirtovės dalis, vieta kam slėpti ar slėptis (*Fortas* (2), *Slėptuvė, Tvirtovė, Citadelė, Galerija*). Svarbu pažymėti, kad visos tokius pavadinimus turinčios įmonės, gaminančios labai įvairių virtuvių patiekalus, įsikūrusios Vilniuje.

1.1.3. Kitokios paskirties pastatai. Šiai grupei priklauso maitinimo įmonių pavadinimai, reiškiantys teatrą (*Koliziejus*), įvairius istorinius pastatus (*Piramidė, Labirintas*⁴⁰), miesto savivaldybės pastatą (*Rotušėlė*) ir kitus. Kaip matyti iš pavyzdžių, pastatų mažumai pabrėžti naudojami priesagų *–elis, –ė* deminutyvai (*rotušėlė*).

1.2. Tai, kas yra pastate. Pogrupio pavadinimai sudaro beveik pusę (48,39 proc.) grupės vienažodžių pavadinimų, reiškiančių įvairias patalpas (*Pašiūrė, Veranda*), tų patalpų dalis (*Siena, Židinyš*), jose esančius daiktus (*Ąsotėlis, Krapštukas*).

Pogrupio „*Tai, kas yra pastate*“ pavadinimai skirstomi į tokias smulkesnes grupeles:

1.2.1. Patalpos ir jų dalys. Vienažodžiai simboliniai pavadinimai, reiškiantys patalpas, yra *Pogrindis, Pašiūrė, Veranda*. Pogrindis — žemiausia pastato dalis. Virš pogrindžio, vienu aukštu aukščiau, esti priestatai pašiūrė ir veranda. Pirmosios paskirtis

---

⁴⁰ *Labirintas* — pirmąją žodyne pateikta reikšmę — senovės Graikijos ir Egipto didelis klaidaus plano pastatas (Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius, 2000, p. 349).

paprastai yra „darbinė“ (*pašiūrė* — prie trobesio pristatyta pastogė padargams, malkoms ir kitiems daiktams sudėti⁴¹), antrosios — „poilsinė“.

Didesnę pogrupio „*Tai, kas yra pastate*“ dalį sudaro pavadinimai, reiškiantys įvairias pastatų dalis. Tokios dalys yra siena (*Siena*), namų jaukumo simbolis — židinys (*Židinys*), didingumo simbolis — kolona (*Kolonos*). Maitinimo įmonės pavadinamos ir pastato atskiriomis detalėmis, formomis, puošybos elementais (*Arka, Skliautas, Freskos*).

1.2.2. *Namuose naudojami daiktai, namų aplinka.* Įmonės taip pat pavadinamos žodžiais, reiškiančiais pastate esančius indus ir daiktus, naudojamus ruošiant, patiekiant valgį ar jau po valgio (*Ąsotėlis, Svarstyklės, Krapštukas*).

Vienažodis simbolinis pavadinimas, reiškiantis namų aplinką, yra *kiemas* (*Kiemelis* (2)). Papildomą reikšmę pavadinimui suteikia deminutyvinė žodžio *kiemas* forma, rodanti objekto mažumą (*kiemelis*).

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių.* 65 šio pogrupio pavadinimai sudaro 66,31 proc. visų grupės „*Statiniai*“ pavadinimų ir pagal priklausomąjį junginio žodį skirstomi į tokias grupes (žr. 5 priedą):

2.1. *Tam tikrais požymiais, ypatybėmis pasižymintys statiniai, jų dalys.* Tai didžiausias pogrupis, kuriam priklauso 24 simboliniai maitinimo įmonių pavadinimai (36,92 proc.), kurių priklausomasis junginio dėmuo nurodo statinio, jo dalies ar statinio aplinkoje esančio objekto amžių (*Senoji trobelė, Senieji rūšiai, Senoji salė, Seni vartai*), pastato dalies dydį — mažumą arba didumą (*Didžioji siena* (3), *Mažoji arka*), medžiagą, iš kurios namuose naudojamas daiktas yra pagamintas (*Molinis ąsotis*), aplinkos stilių (*Itališkas sodas*), patalpos pobūdį (*Geras vyno rūšys*) ir kt.

2.2. *Asmeniui ar jų grupei priklausantys statiniai.* Tai antra pagal dydį pogrupio „*Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių*“ grupelė, kurią sudaro 16 simbolių maitinimo įmonių pavadinimų (24,62 proc.). Visi grupelės pavadinimai — daiktavardiniai žodžių junginiai iš dviejų žodžių, kurių pagrindinis žodis yra daiktavardžio vardininkas, o priklausomasis — vienaskaitos ar daugiskaitos kilmininkas. Grupelės pavadinimai reiškia pastatus, jų patalpas ar dalis, jose esančius daiktus, priklausančius asmenims pagal jų vardą (*Agotos gryčia, Grigo vila*), profesiją ar užimamas pareigas (*Vaidilos rūšys, Senatorių kolonos*), tautybę (*Kinų virtuvė* (2)).

2.2.1. *Statiniai, priklausantys asmeniui pagal jo vardą.* Pogrupiui priklauso pavadinimai *Anikės teatras, Grigo vila, Agotos gryčia, Marceliukės klėtis, Medeinos seklyčia*. Kaip matyti iš pavyzdžių, pagrindinių junginio daiktavardžių *gryčia, klėtis, seklyčia* senumą

---

⁴¹ Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius, 2000, p. 520.

dar labiau pabrėžia priklausomasis junginio daiktavardis — seni, šiais laikais retai sutinkami vardai *Agota, Marceľiukė, Medeina*.

2.2.2. Statiniai, priklausantys asmeniui pagal jo profesiją, užimamas pareigas, tautybę. Prie pagrindinio junginio dėmens šiai grupei priklausančiuose simboliniuose pavadinimuose jungiami įvairios profesijas ir užimamas pareigas reiškiantys daiktavardžiai: *senatoriai (Senatorių kolonos), amatininkai (Amatininkų židinys), vaidila (Vaidilos rūsys), kunigaikštis (Kunigaikščių menė), sufleris (Suflerio būdelė)*.

Grupei taip pat priklauso pavadinimai, kurių priklausomasis junginio dėmuo nurodo patalpos priklausymą asmeniui pagal jo tautybę (*Kinų virtuvė* (2)).

2.3. Tam tikroje vietoje esantys statiniai. Pogrupį sudaro 15 pavadinimų (23,08 proc.), kurių priklausomasis junginio dėmuo, papildantis pagrindinio junginio žodžio reikšmę, nurodo pastato ar kito pogrupiui priklausančio objekto priklausymą/buvimą pastate (*Pilies menė*), mieste (*Vilniaus bastėja*), kaime (*Balsių dvarelis*), mikrorajone (*Senamiesčio labirintas*) ar kitoje vietoje.

2.3.1. Buvimas/priklausymas pastatui. Grupelės pavadinimų priklausomasis junginio žodis nurodo priklausymą/buvimą įtvirtintame gynybiniame statinyje *forte (Forto dvaras* (3)), prabangiame statinyje *pilyje (Pilies menė)*, vaidybos meno įstaigoje *teatre (Teatro kolonos)*.

2.3.2. Buvimas/priklausymas rajonui, miestui. Šių pavadinimų priklausomasis junginio dėmuo nurodo buvimą pirmųjų bibliinių žmonių gyvenamojoje vietoje *rojuje (Rojaus arka)*, mikrorajone *Senamiestyje (Senamiesčio labirintas)*, miesto centre (*Centro kolonos*), buvimą/priklausymą miestui *Vilniui (Vilniaus bastėja)*, gyvenvietėms *Stirniams, Balsiams (Stirnių malūnas, Balsių dvarelis)*.

2.4. Gyvūnams „priklausantys“ statiniai. Nedidelį pogrupį (7,69 proc.) sudaro pavadinimai, kurių priklausomasis junginio dėmuo nurodo gyvūnams „priklausančius“ statinius ar prie namų esančius objektus: *lizdą (Šikšnosparnio lizdas), guolį (Meškos guolis), dvarą (Povo dvaras), vartus (Liūtų vartai)*.

2.5. Kitokios reikšmės pavadinimai. Pogrupiui priklauso keletas netipiškų simbolių pavadinimų (7,69 proc.), kuriuose prie daiktavardžio derinamas buvimo vietą šalia daikto rodantis prielinksnis *prie (Prie židinio* (2) bei savybinis įvardis *savas (Savas kampas)*.

Pogrupiui taip pat priklauso pavadinimas, kurio priklausomasis junginio žodis — skaičiuojamąją vietą eilėje rodantis kelintinis skaitvardis *antras* (2 *aukštas*).

1.3. Vietovės, teritoriniai vienetai

Tai trečia pagal dydį grupė, sudaryta iš 70 pavadinimų (9,76 proc. visų lietuviškų pavadinimų), reiškiančių teritorinius vienetus, gyvenamąsias vietas: pasaulio šalis (*Rytai, Vakariai*) ir žemynus (*Europa*), valstybes (*Amerika, Armėnija, Kalifornija, Kinija, Kaukazas, Meksika, Prūsija, respublika, tėvynė*) ir jų administracinius vienetus (*nerija, Sicilija, Transilvanija, Notanga, gubernija, pajūris*), miestus (*Memelis, Kalnynėliai, Pempininkai, Mingė, Medininkai, Medinava, Neringa, Taurakiemis, sostinė, Viena, Venecija, Versalis, Pompėja, Ragainė, Paryžius, Pekinas, Honkongas, Marmaris, Antalija, Stambulas, Babelis, Babilonas, Maringa, Honolulu, Malibu, Buga, Čarlstonas*) ir juose esančias vietas (*centras, alėja, sodas, parkas, senamiestis, forumas*).

Daugiausia grupei „*Vietovės, teritoriniai vienetai*“ priklausančių pavadinimų turi įmonės, esančios Vilniuje (45,71 proc. visų grupės pavadinimų). Mažiau tokius pavadinimus turinčių įmonių yra Klaipėdoje (28,57 proc.) ir Kaune (25,71 proc.).

Visi grupės „*Vietovės, teritoriniai vienetai*“ simboliniai pavadinimai skirstomi į grupes „*Vienžodžiai simboliniai pavadinimai*“ ir „*Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių*“.

1. *Vienžodžiai simboliniai pavadinimai*. Pogrupiui priklauso 52 grupės pavadinimai (74,29 proc.), kurie toliau skirstomi į tokias smulkesnes grupeles (žr. 6 priedą):

1.1. Miestai. Didžiausią pogrupį sudaro pavadinimai, reiškiantys Lietuvos (*Medininkai, Kalnynėliai*) ar užsienio (*Stambulas, Venecija*) miestus (28 pavadinimai, 53,85 proc.). Pagal tai, kuriame žemyne ar valstybėje miestas yra, pogrupis dar skirstomas į tokias grupeles:

1.1.1. Lietuvos miestai. Šiam nedideliame pogrupiui priklauso pavadinimai, reiškiantys tiek įvairius šalies kaimus (*Kalnynėliai, Pempininkai, Mingė, Taurakiemis, Medininkai*), tiek miestus (*Neringa* (2)).

1.1.2. Užsienio miestai. Pogrupį sudaro pavadinimai, reiškiantys Europos, Azijos ir Pietų bei Šiaurės Amerikos miestus. Pavadinimuose minimi Europos miestų vardai dažniausiai yra Vakarų Europos valstybių dabartiniai ar istoriniai didžiųjų miestų pavadinimai (*Viena, Venecija, Versalis, Pompėja*).

Dauguma maitinimo įmonių pavadinimuose minimų Azijos miestų priklauso Kinijai (*Pekinas* (2), *Honkongas* (2)) ir Turkijai (*Marmaris, Antalija, Stambulas*). Šių įmonių pavadinimai atitinka jų virtuvės tipą — restoranuose gaminami kinų, turkų virtuvės patiekalai. Azijos miestų grupei priklauso ir istoriniai miestai, buvę dabartinės Azijos teritorijoje (*Babelis, Babilonas*). Tačiau jų lankytojams siūlomi Europos virtuvės valgiai.

Septynios maitinimo įmonės yra pavadintos Pietų arba Šiaurės Amerikos miestų pavadinimais. Pietų Amerikos miestų grupei priklauso pavadinimai *Maringa, Eldoradas, Buga*, Šiaurės Amerikos — *Čarlstonas, Malibu* (2), *Honolulu*. Svarbu pažymėti, kad pavadinimų sąsąją su virtuvės tipu nėra.

1.2. Valstybės ir jų administraciniai vienetai. Valstybes ir jų administracinius vienetus reiškiantys pavadinimai sudaro 26,92 proc. pogrupio pavadinimų. Kelių tokių pavadinimų pasirinkimą galima pagrįsti virtuvės, kurios valgiai kavinėje ar restorane gaminami (dažniausiai Azijos šalių), tipu (*Armėnija* — armėnų virtuvė, *Kinija* — kinų virtuvė, *Meksika* — meksikiečių virtuvė). Kartais maitinimo įmonei pavadinti pasirenkami ne tik dabartinių (*Kalifornija*), bet ir istorinių valstybių pavadinimai (*Prūsija*).

Pogrūpiui „*Valstybės ir jų administraciniai vienetai*“ taip pat priklauso pavadinimai, reiškiantys regionus, žemes ir kitus administracinius vienetus, valstybės dalis. Pavadinimuose minimi tiek istoriniai, tiek dabartinių Lietuvos bei užsienio šalių administraciniai vienetai (*Neringa, Sicilija, Transilvanija, Notanga, Gubernija*).

1.3. Mieste esančios vietos. Nedidelį vienažodžių pavadinimų pogrupį sudaro įmonių vardai, reiškiantys įvairias mieste esančias vietas (11,54 proc. pavadinimų). Šios vietos — tai miesto dalis (*Senamiestis*), miesto centras ir centre esanti aikštė (*Centras, Forumas*), medžiais apsodinta teritorija, skirta pasivaikščioti (*Parkas* (2)), ar tiesiog plati gatvė, takas sode, parke (*Alėja*).

1.4. Pasaulio šalys ir žemynai. Didžiausi pavadinimuose minimi teritoriniai vienetai — pasaulio šalys ir žemynai. Tokių pavadinimų nėra daug (7,69 proc.). Iš pasaulio šalių maitinimo įmonei pavadinti pasirenkami Rytai (*Rytai* (2)). Pavadinimas yra susijęs su įmonės virtuvės tipu — *Rytuose* gaminami kinų virtuvės patiekalai. Tiesiogiai su įmonės virtuvės tipu yra susijęs ir Kaune bei Klaipėdoje veikiančio Europos virtuvės restoranų tinklo *Europa* (2) pavadinimas. Tai yra vienintelis žemynas, kuriuo pavadintos trijuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose veikiančios maitinimo įmonės.

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių.* Tai nedidelis pogrupis, sudarytas iš 18 dvižodžių ar trižodžių pavadinimų (25,71 proc.). Pagal priklausomąjunginio dėmenį šio pogrupio simboliniai pavadinimai skirstomi į grupes (žr. 6 priedą):

2.1. Tam tikrais požymiais, ypatybėmis pasižyminčios vietovės, teritoriniai vienetai. Pogrupį sudaro 8 simboliniai pavadinimai (44,44 proc.), kurių pagrindinis žodis reiškia pasaulio šalis, valstybes, miestus, pasižyminčius tam tikrais požymiais bei ypatybėmis. Priklausomuoju junginio dėmeniu pabrėžiamas pagrindiniu žodžiu išreikšto objekto dydis (*Mažasis Kaukazas, Mažoji Ragainė* (2), *Mažasis Paryžius*), laikinumas (*Laikinoji sostinė* (2)), naujumas (*Naujieji Rytai*), pobūdis (*Laukiniai Vakarai*).

2.2. Teritorinio vieneto priklausymas/buvimas tam tikroje vietoje. Grupelę sudaro 55,56 proc. simbolinių pogrupio pavadinimų, kurių priklausomasis junginio dėmuo — kilmininko linksnio daiktavardis nurodo priklausymą valstybei (*Ukrainos vakarai*), priklausymą/buvimą mieste (*Miesto sodas*), mikrorajone (*Užupio sodas*, *Žalgirio sodas*), šalies, miesto ar mieste esančio objekto priklausymą vaisiui (*Obuolio respublika*), Dzūkijoje gyvenantiems žmonėms (*Dzūkų kaimas*), žaidimui (*Boulingo alėja*).

1.4. Vardai, pavardės

Tai ketvirtoji pagal dydį pavadinimų grupė, sudaryta iš 63 simbolinių įmonių pavadinimų (8,79 proc. visų lietuviškų pavadinimų). Grupei priklausantys pavadinimai yra padaryti iš asmenvardžių — literatūrinių herojų (*Šveikas*, *Romeo*, *Veronika*, *Timėjas*), imperijų, monarchijų, hercogysčių valdovų (*Ramzis II*, *Rudolfas II*, *Ferdinandas*, *Čingischanas*), deivių (*Indrė*, *Helena*, *Dalia*, *Eleda*, *Fortūna*, *Temidė*, *Viktorija*, *Radharanė*), žymių žmonių (*Erlickas*, *Amerigas*, *Čanas*, *Martialis*) vardų ir pavardžių. Nemažai šiai grupei priklausančių simbolinių pavadinimų yra sudarytų ir iš įprastų vardų (*Piteris*, *Tytinas*, *Oskaras*, *Daukas*, *Gundė*, *Greta*, *Deivina*, *Daniela*, *Jola*, *Dovilė*, *Jogundė*, *Karolina*, *Magdė*, *Sigmatė*, *Sandra*, *Rasa*, *Alfrida*, *Diona*, *Florina*, *Grigoras*, *Juozapas*, *Pranciška*, *Paolo*, *Ramazis*, *Roma*).

Pusę vardus ir pavardes reiškiančių pavadinimų turi maitinimo įmonės, įsikūrusios Vilniuje (50,79 proc.), per pusę mažiau tokius vardus turinčių įmonių yra Kaune (26,98 proc.) ir keliais procentais mažiau nei Kaune yra Klaipėdoje (22,22 proc.).

Visi grupės „Vardai, pavardės“ pavadinimai skirstomi į dvi grupes: vienažodžius simbolinius pavadinimus ir pavadinimus, sudarytus iš žodžių junginių.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai.* Pogrupį sudaro 50 simbolinių pavadinimų (79,37 proc. visų grupės pavadinimų), kurie gali būti skirstomi į tokias smulkesnes reikšmines grupeles (žr. 7 priedą):

1.1. Įprasti vardai. Tai didžiausias grupės pogrupis, sudarytas iš 32 įmonių pavadinimų (65 proc. visų vienažodžių pavadinimų). Pogrupio pavadinimai reiškia įvairius įprastus vyriškus (*Piteris*, *Tytinas*, *Oskaras*, *Daukas*) arba moteriškus vardus (*Gundė*, *Greta*, *Deivina*, *Daniela*, *Jola*, *Dovilė*, *Jogundė*, *Karolina*, *Magdė*, *Sigmatė*, *Sandra* (5), *Rasa*, *Alfrida*, *Diona*, *Florina* ir kiti).

1.2. Deivės. Pogrupį sudaro 7 pavadinimai (14 proc.), reiškiantys deivių ir dievybių vardus. Tai išimtinai vien tik moteriški vardai, tačiau jie yra pasiskolinti tiek iš graikų, romėnų, tiek iš pagonių mitologijos, induizmo.

Taigi maitinimo įmonės vadinamos Dzeuso ir Ledos dukterų Indrės (*Indrė*) ir gražiausios Heladės bei pasaulio moters Helenos (*Helena*) vardais, pagonių mitologijos likimo deivės Dalios (*Dalia*), romėnų sėkmės, likimo ir atsitiktinumo deivės Fortūnos (*Fortūna*), senovės graikų teisingumo deivės Temidės (*Temidė*), romėnų pergales deivės Viktorijos (*Viktorija*), induizmo religijos dievo Krišnos žmonos Radharanės (*Radharanė*) vardais.

Įmonės pavadinimas ir virtuvės tipas sutampa retai: tik Kaune veikiančioje įmonėje *Radharanė* siūlomi induizmo religijos propaguojami vegetariški patiekalai.

1.3. Žymūs žmonės ir valdovai. Tai nedidelis pogrupis, kurio pavadinimai sudaro 12 proc. visų vienažodžių pavadinimų. Šio pogrupio pavadinimai reiškia vyriškos giminės įvairių laikmečių žymius žmones — rašytojus, keliautojus, aktorius. Italų keliautojo ir jūrininko Amerigo Vespucci vardu pavadinta kauniškė kavinė *Amerigo*, Kinijos kovos menų žinovo, aktoriaus, režisieriaus, kaskadininko ir dainininko Džekio Čano vardu — kauniškis *Čanas*, romėnų poeto M. V. Martialio vardu — vilniškis restoranas *Martialis*.

Pogrūpiui taip pat priklauso pavadinimai, reiškiantys imperijų, hercogysčių valdovus. Kuršo hercogystės hercogo vardu vadinamas Klaipėdoje veikiantis restoranas *Ferdinandas*, garsiausio mongolų vado, sukūrusio didžiausią visoje žmonijos istorijoje imperiją, vardu pavadintas Vilniaus restoranas *Čingischanas*. Įmonių virtuvės tipą atitinka šie pavadinimai: *Ferdinandas* — rusų virtuvė, *Čingischanas* — Artimųjų Rytų virtuvė.

1.4. Literatūriniai herojai. Tai nedidelis pogrupis (9 proc. vienažodžių pavadinimų), kurį sudaro įmonių pavadinimai, reiškiantys literatūrinių kūrinių veikėjų vardus ir pavardes. Pavadinimui yra pasirinkti tiek Lietuvos, tiek užsienio rašytojų kūrinių herojai: *Šveikas* (J. Hašeko „Kareivis Šveikas“), *Romeo* (V. Šekspyro „Romeo ir Džiuljeta“), *Veronika* (A. Vienuolio „Paskenduolė“), *Timėjas* (Platono „Timėjas“).

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių.* Pogrupį sudaro 13 (20,63 proc.) grupės pavadinimų. Devyni (69,23 proc.) pogrupio pavadinimai yra padaryti iš žodžių junginių, kurių vienas iš dėmenų yra prielinksnis *pas*, rodantis slinktį į asmens buvimo aplinką, vietą (*Pas Grigorą*, *Pas Juozapą*, *Pas Prancišką*, *Pas Paolo*, *Pas Ramazį*, *Pas Romą*, *Pas Erlicką*, *Pas Rudolfą II*, *Pas Šveiką*). Vieno iš pavadinimų priklausomasis junginio dėmuo būdvardis *pašėlusi* rodo asmens būdo bruožą (*Pašėlusi Rasytė*).

1.5. Augalai

Tai penktoji pagal dydį Vilniaus, Kauno, Klaipėdos maitinimo įmonių pavadinimų grupė, kurią sudaro 39 pavadinimai (5,44 proc. visų lietuviškų įmonių pavadinimų). Grupei

priklauso pavadinimai, kurių pagrindinis žodis reiškia įvairius augalus: gėles (*bijūnas, kinrožė, rožė, žibutė*), krūmus (*putinas, žilvitis, visterija*), medžius ir jų žiedus (*ažuolas, eglė, klevas, pušis, vyšnia, liepžiedis, bambukas*), kitokius augalus (*katpėdėlė, papartis, saulėgraža, apynys, šimtalapis, guboja, mėta*).

Daugiau nei pusė šios grupės pavadinimus turinčių įmonių yra įsikūrusios Vilniuje (53,85 proc.), trečdalis — Kaune (33,33 proc.) ir vos 12,82 proc. — Klaipėdoje.

Toliau grupės pavadinimai skirstomi į grupes „*Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*“ ir „*Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių*“.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*. Vienažodžiai simboliniai pavadinimai sudaro 74,36 proc. grupės įmonių vardų, skirstomų į tokias mažesnes grupeles (žr. 8 priedą):

1.1. Medžiai, krūmai. Pogrupį sudaro 9 vienažodžiai pavadinimai (56,25 proc.), reiškiantys krūmus, medžius, jų žiedus ir medžiais apaugusias vietas. Krūmų vardais vadinamos įmonės *Žilvitis, Visterija*, medžių — *Ažuoliukas, Eglė, Vyšnaitė*. Kaip matyti iš pavadinimų, visos įmonės vadinamos įprastų, Lietuvoje plačiai paplitusių lapuočių ir spygliuočių vardais.

Šiam pogrupiui priklauso ir Lietuvoje neaugančio medžio bambuko (*Bambukas*), lietuviško medžio žiedlapio (*Liepžiedis*) ir vietos, kur auga daug medžių — giraitės (*Giraitė*) vardais pavadintos kavinės bei restoranai.

Iš pavyzdžių matyti, jog pogrupio „*Medžiai, krūmai*“ įmonėms pavadinti dažnai pasirenkama deminutyvinė medį reiškiančio žodžio forma, padaryta iš daiktavardžio su priesagomis *-i(u)kas, -ė (ažuoliukas), -aitis, -ė (vyšnaitė, giraitė)*, reiškiančiomis daikto mažumą, jaunumą.

Virtuvės tipą atitinka tik keletas šio pogrupio pavadinimų: kinų virtuvės valgiai gaminami įmonėje *Bambukas*, lietuvių — *Eglė, Žilvitis, Visterija*. Kitose įmonėse, turinčiose šio pogrupio pavadinimus, gaminami Europos arba mišrios virtuvės patiekalai.

1.2. Gėlės ir kiti augalai. Pogrupiui, kurį sudaro 43,75 proc. pogrupio „*Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*“ pavadinimų, priklausančios pavadinimai reiškia tiek laukines, tiek darželyje auginamas gėles bei kitus augalus.

Gėles reiškiantys vienažodžiai simboliniai pavadinimai sudaromi iš darželio gėlės *bijūno* ir iš sudurtinio daiktavardžio su daiktavardiniu antruoju sandu *kinrožė (Bijūnas, Kinrožė)*, kitus augalus reiškiantys pavadinimai — iš daiktavardžių *katpėdėlė*, miškuose augančio ir dekoratyvinio augalo *paparčio, saulėgražos, šimtalapio (Katpėdėlė (2), Papartis, Saulėgraža, Šimtalapis)*.

2. *Pavadinimai, sudaryti iš daiktavardinių žodžių junginių*. Grupę sudaro 10 pavadinimų (25,64 proc.). Priklausomasis tokių simbolių pavadinimų junginio dėmuo

nurodo augalo ypatybę — mažumą arba spalvą (*Mažoji guboja, Žaliasis putinas*), priklausymą/buvimą mikrorajone ar miške (*Šančių apynėlis, Lazdynų žibutė*), priklausymą konkrečios šalies gyventojams (*Kinų rožė* (3)).

Šiam pogrupiui taip pat priklauso pavadinimai, kurių priklausomasis junginio dėmuo — kiekinis skaitvardis *trys* (*Trys pušelės, Trys klevai*) bei prielinksnis *pas*, su kuriuo sudaromas netipiškas simbolinis pavadinimas *Pas mėtą*.

1.6. Asmenys

Grupę sudaro 38 Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų maitinimo įmonių pavadinimai (5,30 proc. visų lietuviškų simbolinių vardų), reiškiantys asmenis pagal jų kilmę (*kinas, kuršis, vikingas, kalnietis, aukštaitis*), profesiją ar užsiėmimą (*artistas, atletas, gubernatorius, junga, kurpis, kvieslys, partizanas, stiklius, šaulys, guru, savanoris*), pagal būdo ar išvaizdos bruožus (*atskalūnas, lepūnėlė, pesimistas, storuliukas, šnekutis, klajūnas*), giminystės ryšius (*brolis*), žmogaus kūno dalis bei veido išraišką (*pėda, širdis, šypsena*).

Daugiausia maitinimo įmonių, turinčių asmenis reiškiančius pavadinimus, yra Vilniuje (39,47 proc.), tačiau jų skaičiumi neatsilieka ir Kaunas (34,21 proc.). Mažiausiai jų yra Klaipėdoje (26,31 proc.).

Grupės „Asmenys“ pavadinimai skirstomi į vienažodžius ir keliažodžius.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*. Pogrupį sudaro 25 grupės pavadinimai (65,79 proc.), toliau pagal žodžių reikšmes skirstomi į mažesnes grupeles (žr. 9 priedą):

1.1. Asmenys pagal kilmę ir profesiją. Pogrupiui priklauso 15 maitinimo įmonių pavadinimų (60 proc.), reiškiančių asmenis pagal kilmę ir profesiją. Taigi šiam pogrupiui priklauso tokie asmenis pagal kilmės vietą reiškiantys vienažodžiai simboliniai pavadinimai kaip *Kuršiai, Aukštaičiai, Kalnietis*. Su virtuvės tipu tiesiogiai susijęs tik vienas pavadinimas: lietuvių valgiai gaminami kavinėje *Aukštaičiai*.

Tam tikros profesijos asmenis ar asmenis, kurie tą profesiją siekia įgyti, reiškia 12 pavadinimų. Taigi maitinimo įmonių pavadinimai yra susiję su teatru (*Artistai*), sportu (*Atletas*), jūreivyste (*Junga*), įvairiais amatais (*Kurpiai, Stikliai*), kovomis (*Šaulys* (3), *Partizantai*), informacijos perdavimu (*Kvieslys* (2)), vadovavimu (*Gubernatoriai*). Pavadinimai *Kurpiai, Partizantai* taip pat reiškia gatvių, kuriose įmonės yra įsikūrusios, pavadinimus.

1.2. Asmenys pagal būdo ir išvaizdos bruožus. Pogrupį, kurio pavadinimai reiškia įvairius asmens charakterio, būdo ir išvaizdos bruožus, sudaro 24 proc. pogrupio „Vienažodžiai simboliniai pavadinimai“ pavadinimų. Prie charakterio ir būdo bruožus

reiškiančių įmonių vardų skirtini pavadinimai *Atskalūnas, Lepūnėlė, Pesimistas, Šnektis, Klajūnė*. Išvaizdos bruožą reiškia pavadinimas *Storuliukas*. Kaip matyti iš pavyzdžių, keletas pavadinimų yra priesagų *-iukas, -ė* ir *-ėlis, -ė* deminutyvai, reiškiantys mažumą, malonumą.

1.3. Žmogaus kūno dalys, veido išraiškos. Dar mažesni pogrūpi sudaro žmogaus kūno dalis, organus ir veido išraiškas reiškiantys pavadinimai (16 proc.). Kūno dalį reiškia pavadinimas *Pėda* (2), vidaus organus — priesagos *-elis, -ė* deminutyvas *Širdelė*, žmogaus veido išraišką — maitinimo įmonės pavadinimas *Šypsena*.

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių.* Pogrūpi sudaro 34,21 proc. skyriaus pavadinimų, kurių priklausomasis junginio dėmuo reiškia priklausymą asmeniui (*Anikės kinai, Anikės kuršiai, Mano guru*), tam tikrą asmens skiriamąjį būdo ar išvaizdos bruožą (*Naktinė ledi, Juodasis vikingas*).

Asmenų pagal giminystės ryšius skaičius priklausomuoju žodžiu — kelintiniu skaitvardžiu *trečias* — pasakomas iš daiktavardinio žodžių junginio padarytame įmonės pavadinime *Trečias brolis*.

Pogrūpiui priklauso ir netipinis simbolinis pavadinimas *Broliai oho*, kuriame pagrindinio žodžio reikšmę papildo jaustukas *oho*.

1.7. Gyvūnai

Grupę sudaro 33 Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų maitinimo įmonių pavadinimai (4,6 proc. visų lietuviškų simbolinių pavadinimų). Šios grupės pavadinimai reiškia įvairius naminius, laukinius ir mitinius paukščius (*paukštis, antis, Feniksas, dagilis, flamingas, varnas, kalakutas, kregždutė, lakštingala, papūga, alka, tanagra, baublys*), laukinius žvėris ir kitokius gyvūnus (*aštuonkojis, liūtas, dramblys, elnias, vilkas, lokys, šernas*) bei jų kūno dalis ar jiems priklausančius daiktus (*iltis, širdis, ragas, pasaga*).

Beveik pusė tokius pavadinimus turinčių įmonių yra įsikūrusios Vilniuje (45,45 proc.), po lygiai Kaune ir Klaipėdoje (27,27 proc.).

Pavadinimai pagal jų darybą skirstomi į vienažodžius ir sudarytus iš žodžių junginių.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai.* Pogrūpi sudaro 17 grupės pavadinimų (51,52 proc.), kurie toliau skirstomi į tokias grupeles (žr. 10 priedą):

1.1. Paukščiai. Grupelę sudaro 11 pogrūpio pavadinimų (64,71 proc.), kurie reiškia naminius ir laukinius paukščius. Naminius paukščius *kalakutą* ir *antį* reiškia įmonių vardai *Antis, Kalakutas*. Mūsų krašte gyvenančius, tačiau laukinius paukščius reiškia pavadinimai *Dagilis, Kregždutė, Lakštingala*. Šiltesnio klimato paukščius — *Tanagra* ir

Flamingo (3). Įmonių pavadinimai taip pat reiškia paukščių *alka* ir *baublys* vardus (*Alka*, *Baublys*).

1.2. Žvėrys ir kiti gyvūnai. Pogrupį sudaro 35,29 proc. pogrupio „*Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*“ pavadinimų, reiškiančių mūsų kraštuose gyvenančius žvėris bei jų kūno dalis. Taigi įmonių vardai reiškia žvėris *elnia*, *lokį* ir *šerną* (*Elnias*, *Lokys*, *Šernas*) bei jų kūno dalis *iltį* ir *ragą* (*Iltis*, *Ragas* (2)).

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių.* Pogrupį sudaro 16 simbolių įmonių pavadinimų (48,48 proc.). Toliau pogrupio pavadinimai skirstomi į tokias grupes (žr. 10 priedą):

2.1. Tam tikrais požymiais, ypatybėmis pasižymintys gyvūnai. Grupelę sudaro 12 (75 proc.) simbolių pavadinimų, kurių pagrindinio žodžio, reiškiančio paukščius, žvėris ar kitus gyvūnus bei jiems priklausančius daiktus, reikšmę papildo priklausomuoju dėmeniu einantis būdvardis. Priklausomasis žodis *auksinis* pagrindiniam junginio žodžiui suteikia stebuklinių savybių arba jas dar labiau paryškina (*Auksinis feniksas* (2), *Auksinis aštuonkojis*, *Auksinis liūtas*). Gyvūno stebuklingumą ar jo neįprastumą parodo ir priklausomieji žodžiai *stebuklingas* bei *plieno* (*Plieno paukštis*, *Stebuklingas paukštis*). Būdvardžiais *juodas*, *žalias* ir *baltas* pasakoma gyvūno spalva (*Juodasis varnas*, *Žalia papūga*, *Juodasis vilkas*, *Balti drambliai*), būdvardžiu *storas* — jo matmenys (*Stora antis*). Gyvūnui priklausančio daikto *pasagos* amžius pabrėžiamas priklausomuoju dėmeniu *senoji* (*Senoji pasaga*).

2.2. Kitokios reikšmės pavadinimai. Grupelę sudaro 25 proc. pogrupio pavadinimų, reiškiančių žvėries ar paukščio buvimą tam tikroje vietoje — *dykumoje* ar *Pekine* (*Pekino antis*, *Dykumų liūtas*) arba organo *širdies* priklausymą tam tikram gyvūnui (*Liūto širdis*).

1.8. Maistas, gėrimai

Grupę sudaro 20 Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų maitinimo įmonių pavadinimų (2,79 proc. lietuviškų pavadinimų), kurie reiškia produktus, iš kurių gaminami patiekalai (*pipiras*, *muskatas*), jau pagamintus valgius (*šokoladas*, *čeburekas*, *pica*, *vaišės*, *maistas*, *biskvitas*) arba gėrimus (*kava*, *alus*).

65 proc. tokius pavadinimus turinčių įmonių yra įsikūrusios Vilniuje, 25 proc. Klaipėdoje ir tik 10 proc. Kaune.

Grupės „*Maistas, gėrimai*“ pavadinimai skirstomi į vienažodžius ir keliažodžius.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*. Pogrupį sudaro tik 3 pavadinimai (15 proc. grupės pavadinimų), reiškiantys produktą, kuriuo gardinami patiekalai (dažniausiai — desertai) (*Muskatas* (2), ir jau pagamintą valgį (*Čeburekas*).

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių*. Pogrupį sudaro 17 grupės „*Maistas, gėrimai*“ pavadinimų (85 proc.), kurie pagal priklausomąjį junginio žodį skirstomi į tokias grupes (žr. 11 priedą):

2.1. *Tam tikrais požymiais, ypatybėmis pasižymintis maistas ir gėrimai*. Grupelę sudaro 64,71 proc. pogrupio „*Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių*“ pavadinimų, kurių priklausomasis junginio dėmuo patikslina pagrindinio žodžio reikšmę. Taigi pagrindinių žodžių *maistas, pipiras, biskvitas, kava* reikšmės patikslinamos ir papildomos kokybę, skonį ir kvapą reiškiančiais būdvardžiais *geras, juodasis, saldus, šviežia* (*Geras maistas, Juodasis pipiras, Šviežia kava* (3), *Saldusis biskvitas*).

2.2. *Kitokios reikšmės pavadinimai*. Grupelei priklauso 35,29 proc. simbolių pavadinimų, kurių priklausomasis junginio dėmuo maistą ar gėrimus reiškiančius pagrindinius žodžius patikslina ir rodo priklausymą asmeniui (*Gabrieliaus vaišės*), priklausymą/buvimą šalies regione (*Aukštaitijos alus*), pastate (*Forto pica*).

1.9. Įvairios kitos vietos

Nedidelę grupelę (1,67 proc. visų lietuviškų pavadinimų) sudaro įmonių vardai, reiškiantys įvairias vietas, kuriose galima sustoti pailsėti. Visų šios grupės pavadinimų pagrindinis žodis tiesiogine ar perkeltine reikšme nurodo vieną nedidelę vietą, kurią galima sieti su poilsiu, ramybe po kelionės (*oazė, uostas, vietelė, užuovėja*).

Daugiausia tokius pavadinimus turinčių įmonių veikia Vilniuje (58,33 proc.), mažiau — Kaune (25 proc.) ir tik kelios — Klaipėdoje (16,67 proc.).

Grupę „*Įvairios kitos vietos*“ sudaro vienažodžiai simboliniai pavadinimai ir pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*. Pogrupį sudaro 25 proc. grupės pavadinimų, reiškiančių ramią poilsio zoną. Tokia poilsio zona keliaujantiems dykuma yra *oazė* (*Oazė*), pasiilgusiems ramybės — *uzuovėja* (*Užuovėja* (3)).

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių*. Pogrupį sudaro 75 proc. grupės „*Įvairios kitos vietos*“ pavadinimų, kurių pagrindiniai junginio dėmenys reiškia įvairias poilsio zonas, o priklausomieji — priklausymą asmeniui, nusakomą asmeniniu įvardžiu *mano* (*Mano uostas*) ir asmenvardžiais *Romo, Sinbado* (*Romo uostas, Sinbado oazė*). Pagrindinę pavadinimų

reikšmę papildo bei vietos požymį nusako būdvardžiai *šauni, oranžinė* (*Šauni vietelė, Oranžinė oazė*).

1.10. Vandens telkiniai

1,67 proc. visų lietuviškų pavadinimų sudaro tokie trijų didžiųjų Lietuvos miestų maitinimo įmonių pavadinimai, kurie reiškia vandens telkinius — tikrinius arba bendrinius jų pavadinimus (*upė, marios, šaltinis, ežeras, Atlantas, santaka, lašiukas, banga*).

Tokius pavadinimus turinčių įmonių daugiausia yra Kaune (58,33 proc. visų grupės pavadinimų), mažiau — Klaipėdoje (25 proc.) ir mažiausiai — Vilniuje (6,67 proc.).

Grupės „*Vandens telkiniai*“ pavadinimai skirstomi į vienažodžius ir keliažodžius.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*. Šį pogrupį, kurio pavadinimų pagrindiniai žodžiai reiškia įvairius vandens telkinius, sudaro trečdalis skyriaus pavadinimų (33,33 proc.). Pogrupio simboliniai vardai nurodo *Atlanto* vandenyną (*Atlantas*), mažiausią vandens kiekį *lašiuką* (*Lašiukas*) ir dviejų upių susiliejinimo vietą *santaką* (*Santaka*).

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių*. Likusieji (66,67 proc.) grupės „*Vandens telkiniai*“ pavadinimai yra sudaryti iš žodžių junginių, kurių pagrindinis dėmuo reiškia vandens telkinį, o priklausomasis — tam tikrą pagrindinio dėmens požymį (*Ilgoji upė* (2), *Lūžtanti banga*), nurodo priklausymą (*Sevano ežeras*).

Pogrupiui priklauso ir netipiški simboliniai pavadinimai, kurių priklausomasis žodis — veiksmo vietą nurodantis prielinksnis *prie* (*Prie marių, Prie šaltinio*).

1.11. Mitinės ir pasakų būtybės

Grupę sudaro 1,53 proc. visų lietuviškų simbolių maitinimo įmonių pavadinimų, reiškiančių lietuvių ir kitų šalių mitologines bei pasakų būtybes (*fėja, aitvaras, milžinas, deivė, laumė, trolis, undinė, kipšas, sfinksas*).

Vėlgi daugiausia tokius pavadinimus turinčių įmonių yra Kaune (45,45 proc.), mažiau — Vilniuje (36,36 proc.) ir mažiausiai — Klaipėdoje (18,18 proc.).

Visi grupės „*Mitinės ir pasakų būtybės*“ pavadinimai skirstomi į vienažodžius simboliinius pavadinimus ir pavadinimus, sudarytus iš žodžių junginių.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*. Pogrupį sudaro 63,64 proc. grupės pavadinimų. Mitinės būtybes reiškia įmonių pavadinimai *Aitvaras* (turtus nešanti mitinė būtybė), *Laumė* (mitinė būtybė, sukeičianti ar supanti vaikus, velėjanti, audžianti), *Trolis* (bjaurios išvaizdos skandinavų mitinė būtybė), *Undinė* (mitinė vandens būtybė), *Kipšas*

(velnias, nelabasis, mitinė būtybė — žmogaus priešininkas), *Sfinksas* (legendinė būtybė su moters galva ir sparnuotu liūto liemeniu). Su virtuvės tipu galima sieti maitinimo įmonių pavadinimus *Aitvaras*, *Kipšas*. Šiose įmonėse gaminami lietuvių virtuvės patiekalai.

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių*. Iš žodžių junginių sudaryti simboliniai pavadinimai sudaro 36,36 proc. grupės „*Mitinės ir pasakų būtybės*“ pavadinimų. Pagrindinio junginio dėmens reikšmę papildantis priklausomasis dėmuo nurodo priklausymą alkoholiniam gėrimui *absentui* (*Absento fėjos*), vandens telkiniui *jūrai* (*Jūros deivė*).

Pogrūpiui taip pat priklauso pavadinimas, kurio priklausomasis žodis — kiekinis skaitvardis *du* (*Du milžinai*).

1.12. Reljefas

Grupę „*Reljefas*“ sudaro 1,26 proc. visų lietuviškų Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos maitinimo įmonių pavadinimų, reiškiančių žemės paviršiaus vaizdą — slėnius, kalvas, piliakalnius, kalnus. Kaip įmonių pavadinimai naudojami tiek tikriniai (***Rambynas***, ***Taurakalnis***, ***Araratas*** (2), ***Kapitolijus***), tiek bendriniai (*slėnis*, *piliakalnis*) žemės paviršiaus vaizdo pavadinimai.

Daugiau nei pusė tokius pavadinimus turinčių įmonių veikia Vilniuje (55,56 proc.), mažiau — Kaune (33,33 proc.) ir mažiausiai — Klaipėdoje (11,11 proc.).

Grupės pavadinimus sudaro vienažodžiai ir iš žodžių junginių sudaryti simboliniai pavadinimai.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*. Pogrupį sudaro 77,78 proc. grupės pavadinimų, sudarytų iš reljefą reiškiančių daiktavardžių. Daiktavardis *piliakalnis* minimas pavadinime *Piliakalnis*, tikriniai kalvų ir kalnų pavadinimai — įmonių pavadinimuose *Rambynas* (kalnas Pagėgių savivaldybėje), *Taurakalnis* (Tauro kalnas — kalva Vilniaus centre), *Araratas* (2) (Armėnijoje esantis kalnas), *Kapitolijus* (viena iš septynių kalvų, kur buvo įkurtas Romos miestas). Konkretesnė įmonės virtuvės tipo ir pavadinimo sąsaja pastebima tik pavadinime *Araratas*, nes pastarojoje maitinimo įmonėje gaminami armėnų virtuvės patiekalai.

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių*. Pogrupiui priklauso tik du iš žodžių junginių sudaryti pavadinimai (22,22 proc. grupės pavadinimų). Pagrindinio junginio dėmens — daiktavardžio *slėnis* reikšmę junginiuose papildė bei priklausymą jam nurodo daiktavardžiai *jaunimas* ir *vynas* (*Jaunimo slėnis*, *Vyno slėnis*).

1.13. Kelias

Grupę sudaro 1,12 proc. lietuviškų pavadinimų, reiškiančių kelią (*trasa, takas*), jo dalį (*kryžkelė, vingis*), kelio matavimo vienetą (*mylia*).

Pusė tokius pavadinimus turinčių įmonių veikia Vilniuje (50 proc. visų lietuviškų pavadinimų), kita dalis — Kaune (37,5 proc.) ir Klaipėdoje (12,5 proc.).

Grupę „*Kelias*“ taip pat sudaro vienažodžiai simboliniai pavadinimai ir pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių.

1. *Vienažodžiai simboliniai pavadinimai*. Pogrupį sudaro 37,5 proc. grupės pavadinimų. Vienažodžių pavadinimų grupelę sudaro pavadinimai *Kryžkelė* (2), *Trasa*. Pastarasis pavadinimas žymi judėjimo arba tęsėjimo kryptį, pirmasis — vietą, kurioje keliai susikerta.

2. *Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių*. Pogrupį sudaro 62,5 proc. grupės įmonių vardų, kurių pagrindinis junginio dėmuo reiškia kelią, jo dalį ar matavimo vienetą, o priklausomasis — nurodo priklausymą *paukščiams* (*Paukščių takas*), *žiemai* (*Žiemos trasa*), priklausymą/buvimą mikrorajone (*Užupio vingis*), išvaizdos požymį — spalvą (*Žalioji vingis*). Pavadinime *8-oji mylia* pagrindinio dėmens reikšmė papildoma priklausomuoju žodžiu — kelintiniu skaitvardžiu *aštuntoji*.

1.14. Kitos reikšminės grupės

Be jau aptartų grupių šiame skyriuje galima išskirti tokias mažesnes reikšmines maitinimo įmonių pavadinimų grupeles (žr. 3 priedą):

1. *Laikas*. Grupę sudaro 0,98 proc. visų lietuviškų pavadinimų, reiškiančių laiką, jo tėkmę (*era, aušra, laikai, penktadienis*).

Vienažodžiai šio pogrupio pavadinimai reiškia kelis periodus apimančią laikotarpį *erą* (*Era*) ir konkrečią savaitės dieną *penktadienį* (*Penktadienis*). Iš žodžių junginių sudarytų pavadinimų priklausomasis dėmuo papildo bei sukonkretina pagrindinio žodžio reikšmę bei nurodo priklausymą *metams* (*Metų laikai, Keturi metų laikai*), galinę veiksmo laiko ribą, nusakomą prielinksniu *iki* (*Iki aušros*).

Dauguma tokius pavadinimus turinčių įmonių veikia Vilniuje (71,43 proc.), po vieną yra įsikūrusios Kaune ir Klaipėdoje (po 14,29 proc.).

2. *Gamtos reiškiniai*. Grupė sudaryta iš 0,84 proc. lietuviškų simbolių pavadinimų, reiškiančių gamtos reiškinius, t. y. skirtingas oro būsenas (*rūkas, brizas, vėjas, musonas, šaltukas*).

Vienažodžiai pogrupio pavadinimai reiškia vėjus *brizą* ir *musoną* (*Brizas, Musonas*) bei žiemos laikui būdingą šaltą orą, pavartotą priesagos *–(i)ukas*, žyminčios mažumą arba malonumą, deminutyvo forma (*Šaltukas* (2)). Dvižodžių skyriaus „*Gamtos reiškiniai*“ pavadinimų priklausomasis junginio dėmuo nurodo priklausymą vandens telkiniui *marioms* (*Marių vėjas*) bei uoslinį gamtos reiškinių požymį *aromatingumą* (*Aromatinis rūkas*).

Daugiausia įmonių, turinčių tokius pavadinimus, yra Klaipėdoje (66,67 proc.), keletas — Vilniuje (33,33 proc.). Kaune tokius pavadinimus turinčių įmonių nėra.

3. *Magija*. Grupei, sudarytai iš 0,84 proc. lietuviškų pavadinimų, priskiriami maitinimo įmonių pavadinimai, reiškiantys nepaaiškinamus reiškinius, magiją (*magija, kerai, ženklai, mirażas, žaltvykslė*).

Vienažodžiai simboliniai šios grupės pavadinimai — *Žaltvykslė* ir *Miražas*. Tiek *žaltvykslė*, tiek *miražas* nėra įprasti reiškiniai, tačiau pirmasis yra realus (*žaltvykslė* — laukuose klaidžiojanti švieselė), o antrasis — apgaulė — tai, ko iš tikro matymo momentu nėra (*miražas* — optinis reiškinys, kai matomi už akiračio esantys daiktai⁴²).

Daugiau yra pavadinimų, padarytų iš daiktavardinių žodžių junginių, kurių priklausomasis junginio dėmuo nurodo nepaaiškinamą reiškinį, magiją reiškiančio pagrindinio žodžio priklausymą gėrimams *kavai* ir *arbatai* (*Arbatos magija, Kavos kerai*), magiškam paros laikui *nakčiai* (*Nakties magija*) bei tam tikrą požymį (*Keisti ženklai*). Beveik visose tokius pavadinimus turinčiose įmonėse gaminami Europos virtuvės patiekalai.

50 proc. tokius pavadinimus turinčių įmonių veikia Vilniuje, kita pusė — Kaune.

4. *Transporto priemonės*. Tai viena mažiausių grupių, kurią sudaro tik 0,7 proc. lietuviškų simbolinių Vilniaus, Kauno, Klaipėdos maitinimo įmonių pavadinimų. Grupei priskirti pavadinimai reiškia įvairias transporto priemones: vandens ir bėgines transporto priemones, jų sustojimo vietas (*ekspresas, metro, ratas, galera, kurėnas*).

Vandens transporto priemones reiškia vienažodžiai simboliniai pavadinimai *Galera* (*galera* — irklinis karo laivas su burėmis⁴³) ir *Kurėnas* (*kurėnas* — burinė Kuršių nerijos žvejų valtis⁴⁴). Abu pavadinimai yra susiję su lietuviškąja etnografija, tad ir patiekalai šiose įmonėse gaminami lietuviški.

Bėgines transporto priemones reiškia pavadinimai *Ekspresas* (*ekspresas* — labai greitas traukinys⁴⁵) ir iš nelinksniuojamojo žodžio padarytas netipiškas simbolinis

⁴² Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius, 2000, p. 401.

⁴³ Plg.: ten pat, p. 162.

⁴⁴ Plg.: ten pat, p. 343.

⁴⁵ Plg.: ten pat, p. 149.

pavadinimas *Metro* (*metro* — keleivinė elektrinė transporto priemonė, miesto geležinkelis⁴⁶). Tokius pavadinimus turinčiose įmonėse gaminami mišrios virtuvės valgiai.

Grupė „*Transporto priemonės*“ priklauso tik vienas iš žodžio junginio padarytas pavadinimas, kurio pagrindinis junginio dėmuo reiškia transporto priemonės dalį *ratą*, o priklausomasis žodis — jo spalvą (*Žalias ratas*).

Po dvi tokius pavadinimus turinčias įmones veikia Vilniuje ir Kaune, viena — Klaipėdoje.

5. *Dangaus kūnai*. Grupę sudaro tik 0,56 proc. vienažodžių maitinimo įmonių pavadinimų, reiškiančių dangaus kūnus: planetas (*Venera*), palydovus (*delčia*), žvaigždes (*Antaris*).

Žvaigždės vardu yra pavadinta Vilniuje veikianti kavinė *Antaris*, kurioje gaminami Europos virtuvės patiekalai. Planeta Venera pavadintas kauniškis baras *Venera*, kuriame siūlomi lietuviški valgiai. Paskutiniu metu mėnulio tarpsniu pavadintos Vilniuje ir Kaune veikiančios kavinės *Delčia* (2), kuriose siūlomi įvairių virtuvių valgiai.

Dvi tokius pavadinimus turinčios įmonės veikia Vilniuje, dvi — Kaune.

6. *Kieno nors namai*. Tai taip pat viena iš mažiausių grupių, kurią sudaro 4 iš daiktavardinių žodžių junginių sudaryti pavadinimai (0,56 proc. visų lietuviškų pavadinimų).

Dviejų pavadinimų priklausomieji junginio dėmenys rodo namų priklausymą *bandelėms* (*Bandelių namai* (2)), savo namus taip pat gali turėti *arbata* ir *kava* (*Kavos ir arbatos namai*), lietuvių griaustinio ir žaibų Dievas *Perkūnas* (*Perkūno namai*).

Trys tokius pavadinimus turinčios įmonės veikia Klaipėdoje, viena — Kaune.

---

⁴⁶ Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius, 2000, p. 396.

2. VILNIAUS, KAUNO, KLAIPĖDOS MIESTŲ MAITINIMO ĮMONIŲ PAVADINIMŲ KONOTACIJOS

Tikriniai daiktavardžiai — tai atskirų daiktų pavadinimai, išskiriantys daiktą iš kitų tos klasės daiktų⁴⁷. Priešingai nei bendriniai, tikriniai daiktavardžiai tikrovės objektus tik įvardina ir individualizuoja, nes, pasak R. Marcinkevičienės, „<...> už tikrinių kitaip nei už bendrinių slypi ne ištisos daiktų, reiškinių, ypatybių ar procesų klasės, bet vienietinės realijos, pavieniai objektai“⁴⁸.

Pavieniai objektai ir vienietinės realijos skirtingiems žmonėms sukelia skirtingas asociacijas, todėl, kalbininkės teigimu, vardažodžių semantiką, egzistuojančią nuojautų lygmenyje, iširti ir aprašyti objektyviais metodais yra labai sunku⁴⁹.

Dėl vardažodžių semantikos individualaus pobūdžio ir neapibrėžtumo kalbininkai tikrinių žodžių reikšmę yra linkę laikyti panašia į konotacinę, bet ne denotacinę. Tikrinių žodžių ir konotacinės reikšmių panašumą puikiai pagrindžia G. Leecho teiginys, kad palyginti su sąvokine, konotacinė reikšmė (kalbininko laikoma periferine, kintančia referentui priskiriamos reikšmės dalimi) yra „<...> neaiški, neapibrėžta, iki galo aprašymu neišsemiama, tačiau ji, kaip ir sąvokinė reikšmė, skirta nekalbinės tikrovės dalykų tam tikriems požymiams reikšti taip, kaip juos tuo metu supranta viena ar kita kalbinė bendruomenė“⁵⁰.

Dėl šios priežasties ir į šiame skyriuje toliau pateikiamą Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų maitinimo įmonių pavadinimų konotacijų tyrimą vertėtų žvelgti ne kaip į konkretų galutinį rezultatą, o kaip į galimybę išsiaiškinti, ar įmonių pavadinimų konotacijas apskritai galima iširti.

Kaip kalbinis elementas maitinimo įmonių pavadinimų konotacinės reikšmės yra susijusios su tiriamus vardus turinčių įmonių įvaizdžiu, todėl darbe daroma prielaida, kad ir iš mikrokonteksto analizuojamų pavadinimų implikacijos yra pakankamai aiškios.

Maitinimo įmonėms tyrinėti buvo pasirinktas konotacinis žodžių reikšmių tyrimas, kuomet prie kiekvieno lietuviško maitinimo įmonės pavadinimo (analizuota 717 vienažodžių

⁴⁷ Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*. Vilnius, 1997, p. 60.

⁴⁸ Marcinkevičienė, R. Kauno vardo konotacija (vardažodžių semantika). *Kauno istorijos metraštis*. Kaunas, 2000, p. 137.

⁴⁹ Plg.: ten pat, p. 60.

⁵⁰ Marcinkevičienė, R. Daiktavardžių konotacijos tyrimas tekstynų lingvistikos metodu. *Lituanistica*. 2001, Nr. 3 (47), p. 46.

arba iš žodžių junginių sudarytų pavadinimų) buvo surašomi keli pirmieji į galvą atėję žodžiai ir parenkami geriausiai jį atitinkantys.

Išanalizavus ir apibendrinus eksperimento rezultatus, buvo nustatyta, kad Vilniaus, Kauno, Klaipėdos maitinimo įmonių pavadinimai konotuoja (žr. 12 priedą):

- linksmumą;
- lietuviškumą;
- paslaptinę;
- saugumą;
- egzotiką;
- prabangą;
- atostogas/nuotykius;
- istoriją;
- ramybę/jaukumą;
- romantiką/meilę;
- didingumą;
- aromatą;
- gausą;
- mažumą;
- didumą;
- niūrumą;
- triukšmą.

Svarbu pažymėti, kad pavadinimais perteikiama reikšmė yra aprašomoji — vertinamoji, t. y. sutampa su atskirų pavadinimuose vartojamų žodžių konotacijomis.

Svarbi konotacinės reikšmės dalis yra jos emocinis komponentas, kuriame, E. Jakaitienės teigimu, glūdi ne tik subjektyvus, bet ir visuotinai priimtas vienokių ar kitokių pavadinamo dalyko požymių emocinis vertinimas. Jo pagrindas yra teigiamas arba neigiamas emocinis santykis su pavadinamu dalyku⁵¹. Vertinamasis maitinimo įmonių pavadinimų reikšmės elementas dažniausiai yra teigiamas, formuojantis pozityvų įmonės įvaizdį ir viliojantis užteiti. Neigiamas vertinimas skirtinas maitinimo įmonių pavadinimams, konotuojantiems niūrumą (*Pašiūrė, Senoji salė, Atskalūnas, Pesimistas*). Kai kurie pavadinimai (pavyzdžiui, konotuojantys paslaptinę) gali būti vertinami tiek teigiamai, tiek ir neigiamai, nes, pavyzdžiui, juoda katė skirtingų tautų mitologijoje laikoma ir gerą, ir

---

⁵¹ Plg.: Jakaitienė, E. *Lėksinė semantika*. Vilnius, 1988, p. 50.

blogų antgamtinių savybių turinčiu gyvūnu (*Juodojo katino smuklė, Juodojo katino smuklė* — 2), prieštaringai gali būti vertinamas ir juodas vilkas (*Juodasis vilkas*), esantis tiek agresijos, tiek ir išminties, sumanumo simboliu ir t. t.

2.1. Pavadinimai, susiję su linksmumu

Gausiausią grupę sudaro maitinimo įmonių pavadinimai, konotuojantys linksmumą. Grupės gausą lemia tai, kad prie linksmumą konotuojančių pavadinimų galima priskirti įmonių vardus, kurių vienažodis simbolinis pavadinimas arba vienas iš pavadinimo junginio žodžių reiškia maitinimo įmonės tipą — kavinę, barą, restoraną, užėigą ir kt., t. y. vietas, į kurias žmonės renkasi linksmintis. Taigi linksmumą konotuoja maitinimo įmonių pavadinimai, nusakantys:

a) maitinimo įmonės tipą: **kavinę, smuklę, vyninę, užėigą, barą, biliardinę, klubą, piceriją, svetainę, kavinę–barą, boulingą** (*Bernelių užėiga* (3), *Mano klubas, Žemaičių smuklė, Žemaitės viešbučio kavinė, Senamiesčio vyninė, Mano kavinė, Tėvų užėiga, Parko kavinė, Centro baras, Biliardinė, Biliardo klubas* (3), *Senoji vyninė, Smuklė, Amatininkų užėiga, Jaučio užėiga, Miško užėiga, Alaus baras, Baras, Boulingo klubas, Picerija* (2), *Sporto baras, Svetainė, Malūnininkų užėiga, Medžiotojų užėiga, Pirklių užėiga, Tado Blindos smuklė, Žvejų baras, Žvejų smuklė, Žvejų užėiga, Itališka smuklė, Teatro kavinė, Baras 91, Kavinė* (7), *Kavinė–baras* (5), *Vyno klubas, Beno baras, Jonų užėiga, Karolinos buolingas, Konrado užėiga, Kristupo kavinė, Laimos smuklė, Leonijos kavinė, Litos kavinė, Šimo baras, Prospero užėiga, Skrajos kavinė, ŠMC (Šiuolaikinio meno centro) kavinė, Girulių lauko kavinė, Kultūros centro kavinė, Molo užėiga, Ozo baras, Plento baras, Tako baras, Užėiga prie akmenų* (2), *Užupio kavinė, Užupio picerija, Valakampių svetainė, Žirmūnų boulingo klubas, Žolyno svetainė, Žvėryno smuklė, Kavos klubas, Arbatos klubas, Užėigėlė* ir kt.);

b) kitokią vietą, į kurią renkamasi pasilinksminti: **šaunią vietelę, vyno rūšį** (*Šauni vietelė, Vyno rūselis, Geras vyno rūšys*);

c) alkoholinius gėrimus ir jiems laikyti skirtus indus: **alų, ašotį** (*Aukštaitijos alus, Ašotėlis, Molinis ašotis*);

d) kitokius dalykus: šnekų žmogų **šnektį**, apkūnų žmogų (laikantis nuomonės, kad apkūnūs žmonės yra linksmesni) **storuliuką**, laiko tarpą **iki aušros** ir laiko vienetą **penktadienį**, linksmą šokį **lambadą** (*Storuliukas, Šnektis, Iki aušros, Penktadienis, Lambada*).

2.2. Pavadinimai, susiję su lietuviškumu

Lietuviškumas, reiškiantis viską, kas yra būdinga lietuviams, — plati sąvoka. Šiuo atveju, aptariant maitinimo įmonių pavadinimų konotacines reikšmes, *lietuviškumas* suprantamas kaip senoviškumas, paprastumas, siejamas su lietuvių liaudies tautosaka, joje atsispindinčia paprasto žmogaus buitimi. Taigi konotacinę *lietuviškumo* reikšmę turi pavadinimai, nusakantys:

a) Lietuvoje esančius teritorinius vienetus, gyvenvietes: ***dzūkų kaimą, Kalnynėlius, Pempininkus*** (*Dzūkų kaimas, Kalnynėliai, Pempininkai*);

b) įvairios paskirties senus pastatus: ***gryčią, klėtį, seklyčią, trobą*** (*Agotos gryčia, Marcellukės klėtis, Medeinos seklyčia, Troba, Senoji trobelė, Trobelė*);

c) senus lietuviškus vardus: ***Veroniką, Sigmutę, Juozapą, Prancišką, Magdę, Jogundę*** (*Veronika, Sigmutė, Pas Juozapą, Pas Prancišką, Magdė, Jogundė*);

d) įvairius lietuvių tautosakoje, folklоре, poezijoje aprašytus ir apdainuotus augalus: medžius ***ažuolą, eglę, šermukšnį, klevą, pušį, putiną, žilvitį, liepą***, gėles ***bijūną, žibutę***, kitus augalus — ***papartį, apynį, katpėdėlę*** (*Ažuoliukas, Eglė, Bijūnas, Katpėdėlė (2), Šermukšnėlė, Trys klevai, Trys pušelės, Žaliasis putinas, Žilvitis, Liepžiedis, Lazdynų žibutė, Papartis, Šančių apynėlis*);

e) kitokius su lietuvių tautosaka ir folkloru susijusius dalykus: laimės simbolį ***pasagą*** (*Senoji pasaga*), pasakų herojų ***trečią brolių*** (*Trečias brolis*), senovės lietuvių dvasininkus, dainininkus ***krivį, vaidilą*** (*Krivių užėiga, Vaidilos rūsys*), burinę Kuršių nerijos žvejų valtį ***kurėną*** (*Kurėnas*), asmenis pagal gyvenamąją teritoriją — ***aukštaičius*** (*Aukštaičiai*), abstrakčią kilmės šalį — ***tėvynę*** (*Tėvynė*).

2.3. Pavadinimai, susiję su paslaptingu

„Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“ teigiama, kad *paslaptingumas* yra tai, kas turi daug paslapčių, yra nepažįstamas, mįslingas⁵². Maitinimo įmonių pavadinimai, konotuojantys paslaptingumą, nusako:

a) antgamtinės, mitinės būtybės: moterišką keltų ir romanų tautų būtybę ***fėja***, turtus nešančią mitinę būtybę ***aitvarą***, moteriškos lyties dievybę ***deivę***, mitinę būtybę ***laumę***, mitinę vandens būtybę ***undinę***, senovės skandinavų mitinę būtybę ***trolį***, mirusiųjų ir gyvųjų globėją,

⁵² Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius, 2000, p. 514.

žmogaus priešininką **kipšą**, mitinę senovės graikų būtybę **sfinksą** (*Absento fėjos, Aitvaras, Jūros deivė, Laumė, Undinė, Trolis, Kipšas, Sfinksas*);

b) mistinių savybių turinčius gyvūnus ir jų gyvenamąsias vietas: gerų ir blogų antgamtinių jėgų turinčią **juodą katę**, šventą arba **stebuklingą paukštį**, vienišumo, netikėjimo, atskalūniškumo simbolių **juodą varną**, išminties, gudrumo, patirties ir sumanumo simbolių (lietuvių mitologijoje) **juodą vilką**, gamtos paslapčių žinovę ir jėgos simbolių **mešką, lokio guolį**, melancholijos simbolio **šikšnosparnio lizdą** (*Juodojo katino smuklė, Juodojo katino smuklė — 2, Stebuklingas paukštis, Auksinis feniksas (2), Juodasis varnas, Juodasis vilkas, Lokys, Meškos guolis, Šikšnosparnio lizdas*);

c) dangaus kūnus ir galaktikas: **delčią**, žvaigždę **Antarį**, planetą **Venerą**, galaktiką **Paukščių taką** (*Delčia (2), Antaris, Venera, Paukščių takas*);

d) keistus, bauginančius gamtos reiškinius: **rūką, miražą, tamsą, žaltvykslę** (*Aromatinis rūkas, Miražas, Tamsa, Žaltvykslė*);

e) senus, tamsius ar neįprastomis savybėmis pasižyminčius pastatus, patalpas: **malūną, rūšį, pogrindį** (*Stirnių malūnas, Vandens malūnas, Senieji rūšiai, Pogrindis*);

f) su magija, burtais susijusius dalykus: **magiją, kerus, ženklus** (*Arbatos magija, Kavos kerai, Keisti ženklai, Nakties magija*).

2.4. Pavadinimai, susiję su saugumu

Saugumas reiškia tai, kas nekelia pavojaus, yra nepavojinga, apsaugota nuo pavojaus⁵³, todėl į tokią vietą traukia užėiti, pabūti. Saugumą konotuojančią reikšmę turi maitinimo įmonių pavadinimai, nusakantys:

a) tvirtoves, gynybinius statinius ar jų dalis, kitas saugias vietas: **fortą, slėptuvę, galeriją** (*galerija — požeminis koridorius; siaura visiškai ar pusiau dengta patalpa, jungianti pastato dalis*⁵⁴), **tvirtovę, citadelę, bastėją** (*Fortas (2), Slėptuvė, Galerija, Tvirtovė, Citadelė, Vilniaus bastėja*);

b) kosminį tvarkos ir saugumo atitikmenį — namą, kieno nors namus, jo dalis: **verandą, namus, sieną, avilį** (*Veranda, Bandelių namai (2), Didžioji siena (3), Perkūno namai, Avilys (2), Siena, Kavos ir arbatos namai*);

c) namuose ar prie namų esančius objektus: namų, šeimos, rūpestingumo, šilumos ir saugumo simbolių **židinį**, namų aplinką — **kiemą**, namus kaip atskirą visatą saugančius **vartus**

⁵³ Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius, 2000, p. 677.

⁵⁴ Plg.: ten pat, p. 162.

(*Liūtų vartai, Židinys, Užėiga prie židinio, Amatininkų židinys, Prie židinio, Seni vartai, Kiemelis* (2)).

2.5. Pavadinimai, susiję su egzotika

Egzotika — svetimų kraštų nepaprastumas, keistumas⁵⁵. Prie tokią konotacinę reikšmę turinčių pavadinimų galima priskirti maitinimo įmones, pavadintas:

a) tolimų regionų ir šalių, kurių kultūra labai skiriasi nuo mūsų, vardais: **Rytais, laukiniais Vakaraais, Kinija, Meksika** (*Rytai* (2), *Naujieji Rytai, Laukiniai Vakaraai, Kinija, Meksika*);

b) tolimų, menkai pažįstamų šalių miestų (**Pekino, Honkongo**) vardais (*Pekinas* (2), *Honkongas* (2), *Pekino svetainė, Pekino antis, Stambulas*);

c) tolimose, egzotiškose šalyse gyvenančių žmonių pavadinimais: **kinais, korėjiečiais** (*Kinų restoranas, Kinų smuklė, Korėjiečių restoranas, Anikės kinai, Kinų virtuvė* (2));

d) augalų (**bambuko, kinrožės, kinų rožės**) ir gyvūnų (**dramblių, papūgos**), augančių/gyvenančių tolimose, egzotiškose šalyse ar iš ten kilusių, pavadinimais (*Bambukas, Kinrožė, Kinų rožė* (2), *Balti drambliai, Žalia papūga*). Šiai grupei taip pat galima priskirti kinų virtuvės maitinimo įmonės pavadinimą, reiškiantį mistinį gyvūną **drakoną** — vaisingumo, derlingumo ir aktyvumo simbolį, kinų pasaulėžiūroje atstovaujantį *Jang* pradui (*Drakono liepsna*).

2.6. Pavadinimai, susiję su prabanga

Prabanga — materialinių patogumų gausa, perteklius⁵⁶. Tokią konotacinę reikšmę turi pavadinimai, nusakantys:

a) įvairių kraštų valdovus, kitus aukštas pareigas užimančius ar aukštajam visuomenės sluoksniui priklausančius asmenis: vieną žinomiausių ir galingiausių Egipto faraonų **Ramzį II**, A. Mickevičiaus poemos „Ponas Tadas“ herojų **poną Tadą**, Habsburgų monarchijos valdovą **Rudolfą II**, Kuršo hercogystės hercogą **Ferdinandą**, garsiausią mongolų vadą **Čingischaną**, gubernijos, srities ar valstijos valdytoją **gubernatorių** (*Ramzis II, Ponas Tadas, Pas Rudolfą II, Ferdinandas, Čingischanas, Gubernatoriai*);

⁵⁵ Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius, 2000, p. 146.

⁵⁶ Plg.: ten pat, p. 580.

b) prabangius arba turtingiems žmonėms priklausančius statinius, juose esančias patalpas, jų puošybos elementus: *dvarą, menę, freską, smuklę, užėigą* (*Forto dvaras* (3), *Dvaras, Freskos, Pilies menė, Povo dvaras, Kunigaikščių menė, Balsių dvarelis, Bajorų užėiga* (2), *Gedimino smuklė* (3), *Švitrigailos užėiga*);

c) kitokius dalykus: būdo bruožu lepumu pasižymintį asmenį *lepūnėlę*, užgaidą — *kaprizą*, papuošalams gaminti naudojamą perlamutro rutuliuką *perlą* (*Lepūnėlė, Damos kaprizas, Perlas*).

2.7. Pavadinimai, susiję su atostogomis/nuotykiams

Tradicinės atostogos daugumai žmonių paprastai asocijuojasi su vasara, saule, šiluma, jūra ar ežeru, nuotykiams. Visus ar bent dalį šių požymių konotuoja maitinimo įmonių pavadinimai, nusakantys:

a) šalis, į kurias vykstame atostogauti, tokių šalių miestus ar teritorinius vienetus: *Kaliforniją* (JAV valstija prie Ramiojo vandenyno), *Maringą* (Brazilijos miestas), *Malibu* (Kalifornijos miestas), *Antaliją* (Turkijos miestas), *Marmarij* (Turkijos miestas), *Honolulu* (miestas Havajuose), *neriją, Neringą, pajūrį* (*Nerija, Maringa, Malibu, Antalija, Pajūris, Neringa* (2), *Marmaris, Honolulu, Kalifornija*);

b) vandens telkinius: *upę, marias, šaltinį* (*Ilgoji upė* (2), *Žemyn upė* (2), *Prie marių, Prie šaltinio*);

c) nuotykiams pagarsėjusius literatūrinius herojus, žymius žmones: *Šveiką* (J. Hašeko romano „Kareivis Šveikas“ herojus), *Amerigą* (italų keliautojas ir jūrininkas Amerigo Vespucci), *Čaną* (Kinijos kovos menų žinovas, aktorius, režisierius, kaskadininkas ir dainininkas Džekis Čanas) (*Šveikas, Pas Šveiką, Amerigo, Čanas*).

d) kitus su atostogomis/nuotykiams susijusius dalykus: asmens būdo bruožus (*klajūną, pašėlusį* asmenį — *Pašėlusi Rasytė, Klajūnė*), pastatus, kuriuose apsistojama atostogų metu (*vilą* — *Grigo vila*).

2.8. Pavadinimai, susiję su istorija

Istorija — tai praeitis, žmonijos, tautų, valstybių, organizacijų praeities įvykiai⁵⁷. Istorija teikia žinių ne tik apie dar vis egzistuojančių objektų praeitį, bet ir apie tai, ko šiandien jau nebėra. Su istorija susijusias konotacines reikšmes turi pavadinimai, nusakantys:

⁵⁷ Plg.: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius, 2000, p. 222.

a) istorines, t. y. dabar nebeegzistuojančias ar kitais vardais vadinamas šalis, jų žemes, miestus: **Pompėja**, **Prūsija**, **Notanga** (Mažosios Lietuvos žemė), **Memelė** (dabartinė Klaipėda), **Laikinąją sostinę** (*Prūsija, Memelis, Notanga, Laikinoji sostinė (2), Pompėja*);

b) istorinių teritorijų, žemių, šalių gyventojus: **kuršius**, **vikingus**, **tarybinės Rusijos gyventojus** (*Anikės kuršiai, Juodasis vikingas, Kuršiai, Tarybinis slavų restoranas*);

c) senų profesijų ar istoriniuose įvykiuose dalyvavusius asmenis: **kurpius**, **kvieslius**, **šaulius**, **stiklius**, **partizanus** (*Stikliai (2), Kviesslys (2), Partizanai, Šaulys (3), Kurpiai*);

d) konkrečius praeityje gyvenusius asmenis, nusipelnčius savo šalims, savo darbais garsius ir šiandien: **Timėja**, **Martialė** (*Timėjas, Martialis*);

e) kitus su istorija susijusius pavadinimus: senas transporto priemonės — **galera** (irklinį karo laivą), stambų Žemės istorijos laikotarpį — **era**, kalną, ant kurio stovėjo pilis, — **piliakalnė** (*Piliakalnis, Era, Galera*).

2.9. Pavadinimai, susiję su ramybe/jaukumu

Į maitinimo ir pramogų įmones einame ne tik skaniai pavalgyti, atsigavinti gardžiais gėrimais, linksmai pašokti ar pabendrauti su draugais. Kartais gerai nuteikiančią, malonią aplinką renkames norėdami pabėgti nuo triukšmo, pasimėgauti tylą ir ramybę. Ramybę ir jaukumą konotuoja maitinimo įmonių pavadinimai, nusakantys:

a) ramias, jaukias vietas gamtoje ar mieste: **uosta**, **ramovė**, **užuovėja**, **parką**, **sodą**, **senamiestį**, **poilsio zoną** (*Mano uostas, Ramovė Z, Romo uostas, Užuovėja (2), Parkas (2), Užupio sodas, Žalgirio sodas, Senamiestis, Miesto sodas, Itališkas sodas, P zona, Savas kampas, Europos parko restoranas*);

b) kitokius daiktus, santykius, pertraukas, asmenis ar jų dovanojamas veido išraiškas: ramybę dvelkiantį **akvariumą**, laikiną sustojimą, stabtelėjimą — **pauzę**, ramią padėtį — **taiką**, maloniai nuteikiančią veido išraišką — **šypsena** (*Akvariumas, Pauzė (2), Taika, Šypsena*).

2.10. Pavadinimai, susiję su romantika/meile

Romantika — tai tokia pasaulėjauta, kuriai būdingas tikrovės idealizavimas, svajingumas, jausmingumas. Šia pasaulėjauta paprastai dalijamės, ją išreiškiame, parodome žmonėms, kuriuos mylime. Romantika/meilė kaip konotacinės reikšmės potencialioji sema gali būti išskirta įmonių pavadinimuose, nusakančiuose:

a) nuo seno su meile susijusias šalis, miestus, kitas romantiškas vietas: **Paryžių, Versalį, Veneciją, santaką** (vieta prie upių sutekėjimo) (*Venecija, Mažasis Paryžius, Paryžiaus kavinė, Santaka, Versalis*);

b) tikriniais ar bendriniais daiktavardžiais pasakomus asmenis, konotuojančius romantiką ir meilę: literatūrinį herojų **Romeo, mylimąją, naktinę ledi** (*Romeo, Naktinė ledi, Trys mylimos*);

c) kitus meilę ir romantiką konotuojančius dalykus: du žmones — porą (**dviese, mes** — *Dviese, Tik mudu*), saldžius, todėl su meile ir romantika siejamus maisto produktus (**šokoladą, biskvitą** — *A J šokoladas (4), Saldusis biskvitas*), naktį svajingas giesmės giedančią **lakštingalą** (*Lakštingala*), tiesiogiai su jausmais siejamą organą **širdį** (*Širdelė*), pasaulėjautą **romantiką** (*Romantika*).

2.11. Pavadinimai, susiję su didingumu

Didingi yra tie objektai ir tos gyvos būtybės, kurios kelia didingumo įspūdį, yra iškilios. Eidami į maitinimo įmonę, turinčią tokius dalykus konotuojantį pavadinimą, paprastai tikimės ko nors ypatingo: išskirtinio, t. y. didingo eksterjero ar interjero, nepriekaištingo aptarnavimo, gurmaniškų patiekalų. Didingumą konotuojančius pavadinimus turinčių maitinimo įmonių pavadinimai nusako:

a) didingus senųjų civilizacijų miestus, išskirtinius pastatus, kitokius statinius: **operą, teatrą**, abipus įėjimo į šventyklą ar kitą ypatingos reikšmės pastatą statomas **kolonas**, didžiules keturkampes faraonų kapavietes **piramides**, Romos amfiteatrą **Koliziejų**, sakralinių žinių simbolį **arką**, prie Eufrato šumerų laikais pastatytą miestą **Babiloną**, žmonių puikybės, sąmyšio ir netvarkos simbolį **Babelio bokštą** (*Opera, Anikės teatras, Centro kolonos, Kolonos, Senatorių kolonos, Teatro kolonos, Piramidė, Koliziejus, Rojaus arka, Babilonas, Babelis*);

b) savo puošnumu ar būdo savybėmis didingus gyvūnus: gyvūnų karaliumi laikomą **liūtą**, baltai rožinį šiltųjų kraštų paukštį **flamingą** (*Dykumų liūtas, Flamingo (3), Auksinis liūtas*).

2.12. Kitas konotacines reikšmes turintys pavadinimai

Be jau aptartų pavadinimų ir juos konotuojančių dalykų taip pat galima išskirti nedideles grupeles įmonių vardų, turinčių kitokias konotacines reikšmes:

a) pavadinimai, konotuojantys **aromatą**. Aromatą konotuoja maitinimo įmonių pavadinimai, nusakantys *kavą, arbatą, saldumynus, spurgas, kepyklėlę* (*Specializuota arbatos, kavos ir saldumynų parduotuvė, Šviežia kava, Spurginė, Jūsų kepyklėlė, Pilies kepyklėlė*);

b) pavadinimai, konotuojantys **gausą**. Gausą konotuoja maitinimo įmonių pavadinimai, nusakantys *fabriką, urmą* (*Maisto fabrikas (2), Naktinis muilo fabrikas, Smulkus urmas*);

c) pavadinimai, konotuojantys **mažumą**. Mažumą konotuoja maitinimo įmonių pavadinimai, nusakantys *būdelę, pėdą, lašiuką, tašką* (*Suflerio būdelė, Pėda (2), Lašiukas, Taškas*);

d) pavadinimai, konotuojantys **didumą**. Didumą konotuoja maitinimo įmonių pavadinimai, nusakantys *angarą, milžinus, Atlantą* (*Muzikinis angaras, Du milžinai, Atlantas*);

e) pavadinimai, konotuojantys **niūrumą**. Niūrumą konotuoja maitinimo įmonių pavadinimai, nusakantys *pašiūrę, seną salę, atskalūną, pesimistą* (*Pašiūrė, Senoji salė, Atskalūnas, Pesimistas*);

f) pavadinimai, konotuojantys **triukšmą**. Triukšmą konotuoja maitinimo įmonių pavadinimai, nusakantys *signalą, skandalą, garsą* (*Signalas, Skandalas, Vilniaus garsas*).

3. MAITINIMO ĮMONIŲ PAVADINIMŲ SANTYKIS SU BENDRINE KALBA

Maitinimo įmonės pavadinimas — svarbi jos įvaizdžio dalis. Pasak R. Drazdauskaitės, tai pirmas būsimąjo kliento susidūrimas su verslu, taigi jis gali lemti, ar klientas naudosis šios įmonės paslaugomis, ar ne⁵⁸. Todėl galutinio vartotojo dėmesį turi patraukti ne tik pavadinimo turiniu perteikiama informacija. Labai svarbus yra ir įmonės pavadinimo taisyklingumas, nustatomas ir apibrėžiamas *Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo* (1995 m. sausio 31 d. nutarimas), *Lietuvos Respublikos vartotojų teisių gynimo įstatymo* (1994 m. lapkričio 10 d. nutarimo 2003 m. pakeitimas), *Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolinių pavadinimų darymo taisyklių* (2004 m. vasario 22 d. nutarimas), *Viešosios garsinės informacijos ir viešųjų užrašų laikinųjų taisyklių* (1995 m.) bei kitų teisinių nutarimų.

Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo 17 straipsnyje pažymima, kad viešieji užrašai (dėl to, kad viešai, t. y. išorėje užrašyti, maitinimo įmonių pavadinimai taip pat yra viešieji užrašai⁵⁹) turi būti rašomi valstybine kalba: „*Lietuvos Respublikoje viešieji užrašai yra valstybine kalba. Valstybinė kalba privaloma visų Lietuvos Respublikos įmonių, įstaigų ir organizacijų antspauduose, spauduose, dokumentų blankuose, iškabose, tarnybinių patalpų ir kituose užrašuose, Lietuvos gaminių ir paslaugų pavadinimuose bei aprašuose*“⁶⁰. To paties įstatymo 23 straipsnyje nurodomas valstybinės kalbos vartojimo būdas: „*Visi viešieji užrašai turi būti taisyklingi*“⁶¹, t. y. sudaryti iš norminių žodžių (arba su jais) ar norminės darybos būdu⁶².

Tam tikrais atvejais viešasis užrašas, t. y. įmonės pavadinimas gali būti užrašytas ir ne valstybine kalba, nes įteisintų įmonių vardų negalima kraipyti, taisinėti ar versti į lietuvių kalbą („*Firmos pavadinimas ir prekės ar paslaugos ženkle esantys žodžiai į kitas kalbas neverčiami*“⁶³). Tačiau, kad jis nepažeistų *Valstybinės kalbos įstatymo*, prie jo turi būti pridėti lietuviški gimininiai ar kitokie aiškinamieji žodžiai: „<...> *Prie nelietuviškų ar veiklos srities*

⁵⁸ Plg.: Drazdauskaitė, R. Kaip pasirinkti firmos vardą? *Reklamos kalba*. Vilnius, 2004, p. 38.

⁵⁹ Plg.: Kniūkšta, P. *Viešieji užrašai*. Vilnius, 2006, p. 49.

⁶⁰ Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas. *Valstybinė kalbos inspekcija*. Prieiga per internetą: <<http://vki.lrs.lt/ist1.html>>.

⁶¹ Ten pat.

⁶² Plg.: Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolinių pavadinimų darymo taisyklės. *Valstybinė lietuvių kalbos komisija*. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/nutarimai/dokumentas.124.html>>.

⁶³ Viešosios garsinės informacijos ir viešųjų užrašų laikinosios taisyklės. *Valstybės žinios*. 1995, Nr. 40–1124, 1997 11 20 redakcija.

*nenusakančių lietuviškų firmų pavadinimų rekomenduojama nurodyti minimalią informaciją apie firmą (jos veiklos pobūdį, parduodamas prekes, teikiamas paslaugas ar pan.)*⁶⁴. Lietuviški gimininiai žodžiai ar jų junginiai, nepakeisdami pavadinimo, nelietuvišką užrašą (bet ne pavadinimą) padaro lietuvišką⁶⁵.

Šiame darbo skyriuje gimininiai žodžiai ar jų junginiai nebus aptariami. Didžiausias dėmesys skiriamas Vilniaus, Kauno, Klaipėdos maitinimo įmonių simboliniams pavadinimams bei jų atitikimui Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2004 m. vasario 2 d. nutarimu patvirtintoms *Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolių pavadinimų darymo taisyklėms*: aptariamas lietuviškų simbolių maitinimo įmonių pavadinimų santykis su nelietuviškais (iš dalies nelietuviškais ir visiškai nelietuviškais) bei analizuojama, kokios klaidos yra būdingiausios trijų didžiausių Lietuvos miestų maitinimo įmonių viešuosiuose užrašuose — pavadinimuose.

3.1. Nelietuviški simboliniai pavadinimai

Nepaisant *Valstybinės kalbos įstatymo* 17 straipsnio, skelbiančio, kad „*Lietuvos Respublikoje viešieji užrašai yra valstybine kalba*“⁶⁶, įmonių pavadinimai, greta pateikiant lietuvišką gimininį žodį ar žodžių junginį, kaip jau buvo minėta, gali būti užrašomi ir nelietuvių kalba. Tačiau pastaruoju metu nelietuviškų maitinimo įmonių pavadinimų sparčiai daugėja. Šiuo metu tokie pavadinimai sudaro daugiau nei trečdalį (34,58 proc.) visų surinktų Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų viešojo maitinimo įmonių pavadinimų.

Visus simbolinius nelietuviškus maitinimo įmonių pavadinimus galima suskirstyti į dvi grupes: iš dalies nelietuviškus ir visiškai nelietuviškus.

Iš dalies nelietuviški yra tokie simboliniai įmonių pavadinimai, kurių vienas iš junginio žodžių yra lietuviškas, kitas — nelietuviškas. Tokie pavadinimai yra sudaryti iš:

a) lietuviškų ir angliškų žodžių (*Apollo bowlingas* (2), *Arena Pizza* (4), *Boogie Woogie Pica*, *Country biliardo klubas*, *Country smuklė*, *Desperado taverna*, *Europa City*, *Europa Classic*, *Extra Akademija*, *Extra Pica*, *Gurman's skonio namai* (2), *Kalvarijų No. 1*, *Delano Pica* (6), *Mini Donald ir Co* (3), *Lobby baras*, *Steakhouse Lokys*);

⁶⁴ Viešosios garsinės informacijos ir viešųjų užrašų laikinosios taisyklės. *Valstybės žinios*. 1995, Nr. 40–1124, 1997 11 20 redakcija.

⁶⁵ Plg.: Kniūkšta, P. *Viešieji užrašai*. Vilnius, 2006, p. 49.

⁶⁶ Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas. *Valstybinė kalbos inspekcija*. Prieiga per internetą: <<http://vki.lrs.lt/ist1.html>>.

b) lietuviškų ir itališkų žodžių (*Presto kavos arbatos namai* (7), *Viva Blynai Viva Koldūnai*, *Viva Roma*).

Visišškai nelietuviški yra tokie maitinimo įmonių pavadinimai, kurių vienažodis simbolinis pavadinimas, arba pavadinimas — žodžių junginys yra sudaryti tik iš nelietuviškų žodžių. Šiai grupei priklauso:

a) angliški pavadinimai (*All Stars* — *Forum Palace*, *Blue Orange*, *Baltpark* (2), *Barracuda*, *Bis*, *Broadway Bowling*, *Bzz pizza*, *Casino planet*, *City Cafe*, *City Casino* (2), *Cognac boutique*, *Combo*, *Congress*, *Cosmic bowling*, *Cozy*, *Crazy house*, *Double coffee* (5), *Eden Club*, *Eden Club Gold*, *Entry*, *Erotic cafe*, *Exclusive*, *Exit*, *Fashionbar* (2), *Fashionclub*, *FTV Restaurant*, *Galaxy*, *GCW Champagne Bar*, *GCW Grand Pub*, *GCW Thai Gourmet*, *GCW Tokyo*, *Global*, *Grand cafe*, *Grand Casino World*, *Gravity*, *Jazz and Rock cafe*, *Joker Club*, *Life Club*, *Lithuanian Wild Club*, *Lobby*, *Luxor*, *Mambo pizza* (4), *McDonald's* (6), *Medusa*, *Men's Factory*, *Mirage*, *New York*, *Olimpic Casino Aladin*, *Olimpic Casino Magic*, *Olimpic Casino Theatre*, *Olimpic Casino Tropicana*, *Onyx*, *Pegasus*, *Peperoni pizza* (4), *Petit Marseill*, *Pizza Jazz* (11), *Play club*, *Pool House*, *Red Night*, *Relax* (2), *Relax cafe*, *Boogie Woogie* (2), *Retro Avenue*, *Ring Bar*, *Riverside*, *Skybar*, *St. Valentino*, *Style 69*, *Texas*, *The Globe Bar*, *Tiffany pub*, *Tokyo* (2), *TOP club*, *Tornado Casino*, *Velvet*, *Virgo*, *Water world*, *Delano* (4), *Intro*, *Sonnet's Restaurant*);

b) itališki pavadinimai (*Acappella*, *Bella Italia*, *Bella Toscana* (3), *Brunello*, *Boun Appetito* (2), *Casa del Caffè*, *Casa Nova*, *Da Antonio I*, *Da Michele*, *Dolce Vita*, *La Pergola*, *Milano*, *Napoli* (2), *Palermo*, *Piazza D'Oro*, *Pomodoro* (3), *Portofino*, *Pronto*, *Rossini*, *San Marino*, *San Marko*, *Sole Luna*, *Soprano* (2), *Sorrento*, *Stretto*, *Supremo*, *Terra Eldorado*, *Terrazza*, *Trattoria Da Antonio*, *Viva lavita*, *Eldorado*, *Paparazzi*);

c) kiniški pavadinimai (*Fu Long*, *Jin Mei*, *Ju Binlou* (2), *Lingtao* (2), *Mao* (3), *Jing Binlou*, *Fin Jan*);

d) japoniški pavadinimai (*Minamoto*, *Miyako*, *Yakata*, *Kabuki*);

e) lotyniški pavadinimai (*Ad Astrum*, *Centrum*, *In Vino*, *Servus*);

f) ispaniški pavadinimai (*Barcelona*, *Villa Alicante*);

g) prancūziški pavadinimai (*La Provence*, *La Rumba*, *Les Amis*);

h) pavadinimai kitomis kalbomis: armėniški (*Ararat* (2), *Araks*), vengriški (*Csarda*), argentinietiški (*El Gaucho Sano*), turkiški (*Ephesus*), šveicariški (*Haemmerli*), vokiški (*In Tilsit*), graikiški (*Spyros Metaxa*), hebrajiški (*Kineret*).

3.2. Klaidingi lietuviški simboliniai pavadinimai

Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo 16 straipsnis skelbia: „*Visų Lietuvos Respublikoje veikiančių įmonių ir organizacijų pavadinimai daromi laikantis lietuvių kalbos normų ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos <...> patvirtintų taisyklių*“⁶⁷. Peržvelgus surinktus pavadinimus paaiškėjo, kad šio įstatymo dažnai nepaisoma, nes ne vienas Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų maitinimo įmonių pavadinimas yra įregistruotas su klaidomis, kartais net tokiomis, kurios yra įtrauktos į didžiųjų klaidų sąrašą.

Pagal *Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolių pavadinimų darymo taisykles*, su klaidomis vartojamus lietuviškus viešųjų maitinimo įmonių simbolius pavadinimus, pagal klaidų pobūdį, galima suskirstyti į tokias grupes:

1. Simboliniai pavadinimai, kurių pagrindinis žodis yra įmonės rūšinis pavadinimas. Grupei priklauso simboliniai pavadinimai, kurių rūšinis įmonės vardas yra **restoranas, smuklė, svetainė, boulingo klubas, kavinė, picerija, vyninė, biliardinė, biliardo klubas, kavinė–baras, čeburekinė, pieno baras, sporto baras, spurginė, šašlykinė, užeiga** (*Žvėryno restoranas, Žvėryno smuklė, Žolyno svetainė, Žirmūnų boulingo klubas, Žemaitės viešbučio kavinė, Žaliakalnio viešbučio kavinė, Viešbučio „Panorama“ restoranas, Valakampių svetainė, Užupio picerija, Užupio kavinė, Teatro kavinė, ŠMC (Šiuolaikinio meno centro) kavinė, Senamiesčio vyninė, Oro uosto restoranas, „Naručio“ viešbučio restoranas, „Morena“ viešbučio kavinė, Kultūros centro kavinė, Kavinė „Minijos“ baldų centre, Kavinė degalinėje, Girulių lauko kavinė, Europos parko restoranas, Centro baras, Alaus baras, Baras, Biliardinė, Biliardo klubas (3), Boulingo klubas, Itališka smuklė, Kavinė (7), Kavinė–baras (8), Čeburekinė (2), Picerija (2), Pieno baras, Smuklė, Sporto baras, Spurginė, Svetainė, Šašlykinė, Užeigėlė*).

Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolių pavadinimų darymo taisyklėse nurodoma, kad tokie pavadinimai yra ne simbolinės, o tiesioginės reikšmės, todėl turėtų būti rašomi be kabučių⁶⁸.

2. Simboliniai pavadinimai, kurie, pažeidžiant taisykles, daromi tik iš tiesioginę veiklos daiktų ar paslaugų rūšį nurodančio bendrinio žodžio. Šiai grupei priklauso simboliniai pavadinimai **Čeburekas, Geras maistas, Šviežia kava** (3), kuriuose tiesioginę veiklos daiktų ar paslaugų rūšį nurodo bendriniai žodžiai **čeburekas, šviežia kava, geras maistas**.

⁶⁷ Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas. *Valstybinė kalbos inspekcija*. Prieiga per internetą: <<http://vki.lrs.lt/ist1.html>>.

⁶⁸ Plg.: *Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolių pavadinimų darymo taisyklės. Valstybinė lietuvių kalbos komisija*. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/nutarimai/dokumentas.124.html>>.

3. Simboliniai pavadinimai, daromi iš lietuvių kalboje neįteisintų svetimybų ar kitokių nenorminių žodžių. Klaidų grupei priklauso įmonių pavadinimai *Geltonasis submarinas* (6), *Karčema* (2), *Karčiama*, *Katpėdėlė Bistro*, *Straikas*, *Čili Bistro* (3), *Čili Kaimas* (9), *Čili Kava*, *Čili Kinija* (3), *Čili Pica* (18), *Čili Pica 31*, *Brodvėjus Pub'as*, *Euro Pab'as*, *Grasas*, *Kafiterija*, *Kreizhauzas*, *Oldtaunas*, *Oldtauno bumai*, *Pagulianka*, *Bistro*, *Randevu*, *Bravoras*, *Jovarėlio karčema*, *Kukuruznikas*, *Fabai*, *Tipo Zoro*, *Paradisė*, *Gojaus smuklė*.

Šiuose pavadinimuose vartojami tokie nenorminiai žodžiai:

submarinas — nevertotina svetimybė. Lietuviški pakaitai: *laivinis sumuštinis*; šnek. *laivelis*⁶⁹;

karčema, karčiama — senoji svetimybė (plg. lenk. *karczma*). Lietuviški pakaitalai: *smuklė, užeiiga*⁷⁰;

bistro — *Bistro* [pranc.] — nedidelė užkandinė, mažas restoranas. Vartotini lietuviški pakaitai: *užkandinė, užeiiga, užeiigėlė, kavinukė, bariukas* ir pan.⁷¹;

čili — nevertotinas lietuvių kalboje žodis. Lietuviškas pakaitalas: *aitriosios paprikos*⁷²;

pub'as — nevertotina svetimybė. Vartotini lietuviški pakaitalai: *alinė, aludė, smuklė*;

kafiterija — vengtinai vartoti svetimybė. Teiktina tik *kavinė, kavinukė, kavos baras*⁷³;

randevu — neteiktina svetimybė. Lietuviškas *randevu* pakaitas — *pasimatymas*⁷⁴;

bravoras — nevertotina svetimybė. Lietuviški pakaitalai: 1) (alaus) *darykla*; 2) (spirito) *varykla*⁷⁵;

straikas — nevertotinas lietuvių kalboje žodis. Siūlomas lietuviškas pakaitalas — *smūgis*⁷⁶;

grasas — nevertotina svetimybė. Žodis kilęs iš anglų kalbos žodžio *grass* (*žolė*) pridėjus lietuvišką galūnę *-as*;

---

⁶⁹ Plg.: Konsultacijų bankas. *Valstybinė lietuvių kalbos komisija*. Prieiga per internetą:

<<http://www.vlkk.lt/konsultacijos>>.

⁷⁰ Plg.: ten pat.

⁷¹ Plg.: ten pat.

⁷² Plg.: ten pat.

⁷³ Plg.: ten pat.

⁷⁴ Plg.: ten pat.

⁷⁵ Plg.: ten pat.

⁷⁶ Plg.: ten pat.

oldtaunas — nevertotina svetimybė. Sulietuvintas dviejų anglų kalbos žodžių *old* (*senas*) ir *town* (*miestas*) junginys su lietuviška galūne *-as*. Lietuviškas pakaitalas — *senamiestis*;

pagulianka — nevertotina svetimybė. Žodis kildintinas iš rusų kalbos daiktavardžio *погулять* — *pasivaikščioti*;

kreizhauzas — nevertotina svetimybė. Tai dviejų anglų kalbos žodžių *crazy* (*keistuoliškas, kvailas*) ir *house* (*namas*) junginys su lietuviška galūne *-as*;

kukuruznikas — žargonybė. *Kukuruzniku* paprastai vadinamas lėktuvas, kuriuo ant kukurūzų laukų barstomos trąšos;

fabai — žargonybė, reiškianti Vilniaus mikrorajoną Fabijoniškes;

tipo — nevertotinas lietuvių kalboje žodis. Lietuviškas pakaitalas — *panašus* (*į ką nors*);

paradisė — nevertotina svetimybė. Žodis *paradisė* kildintinas iš anglų kalbos daiktavardžio *paradise*. Lietuviškas pakaitalas — *rojus*;

gojus — vengtina vartoti svetimybė. Lietuviški pakaitalai: *giraitė, miškelis*.

Kaip matyti iš aukščiau pateikto nevertotinių žodžių sąrašo, dauguma svetimybių yra atkeliavusios iš anglų kalbos, tačiau dar vis pasitaiko ir anksčiau gausiai vartotų slavų kalbų barbarizmų. Šis pavyzdys patvirtina kalbininko J. Šukio nuomonę apie barbarizmus ir hibridus: „<...> daug jų kadaise ir dabar paimti tiesiogiai bendraujant su kitakalbiais, ypač kaimyniniais slavais ar germanais, o naujausiais laikais jų gausiai imama iš anglų kalbos — tiek sakytinės, tiek rašytinės“⁷⁷.

4. Simboliniai pavadinimai, kuriuos sudarantys žodžiai nesusieti gramatiškai — linksniu. Grupei priskirtini pavadinimai *Brodvėjus Pab'as*, *Katpėdėlė Bistro*, *Katpėdėlė Pica* (6), *Katpėdėlė Pirkia* (7), *Mama pica* (3), *Pica Avilyš*, *Sorentina itališka vyninė*, *Sorentina picerija* (2), *Stikliai Aludė*, *Amerika sporto baras*, *Švyturys–Utenos alus*, *Morena viešbučio kavinė*.

5. Simboliniai pavadinimai, padaryti iš galūnių neturinčių dirbtinių žodžių. Grupelei priklauso simboliniai įmonių pavadinimai *Aleks* (2), *Fokus pica*, sudaryti iš dirbtinių žodžių *Aleks*, *Fokus*.

6. Simboliniai pavadinimai su rašybos klaidomis. Viena dažniausių simboliuose pavadinimuose pasitaikančių rašybos klaidų — nenorminis įmonių sudėtinių pavadinimų rašymas didžiosiomis raidėmis (*Čili Bistro* (3), *Čili Kaimas* (9), *Čili Kava*, *Čili Pica* (18), *Degantis Rūsys*, *Europos Verslo Grupė*, *Katpėdėlė Pirkia* (7), *Katpėdėlė Pica* (6), *Miesto Smuklė*, *Nauja Era*, *Aitra* — *Didžioji siena* ir kiti.

⁷⁷ Šukys, J. *Kalbos kultūra visiems*. Kaunas, 2004, p. 35.

Pasak J. Šukio, šio reiškinių priežastys yra dvi: arba noras pernelyg sureikšminti savo įmonę, arba nekritiškai perimta populiarių Vakarų Europos kalbų, ypač anglų ir vokiečių, tradicija sudėtinius pavadinimus rašyti didžiosiomis raidėmis⁷⁸.

7. Dar viena pasitaikanti klaida — neteisingas žodžių jungimas brūkšneliu (*12-kėdžių, Sankt — Peterburgas*). Brūkšneliu paprastai jungiami sintaksiškai lygiaverčiai daiktavardžiai, reiškiantys vieną dalyką⁷⁹, todėl pirmuoju atveju jungti nelygiaverčius skaitvardį ir daiktavardį negalima. Antruoju atveju pavadinimas reiškia miestą, kurio vardas susideda iš dviejų žodžių, nejungiamų brūkšniu.

3.3. Dirbtiniai simboliniai pavadinimai

Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolių pavadinimų darymo taisyklės dirbtiniais simboliniais pavadinimais įmones vadinti leidžia. Tačiau tik tuo atveju, jei gramatine sandara jie yra panašūs į lietuvių kalbos žodžius, t. y. jie gali būti daromi iš „<...> *bendrinėje lietuvių kalboje vartojamų žodžių su įvairiomis priesagomis ar galūnėmis*“⁸⁰. Taip pat leidžiami iš „<...> *sutrumpinimų ar kitaip dirbtinai sudaryti ir lietuviškomis raidėmis rašomi simboliniai pavadinimai, kurių pabaiga atitinka lietuvišką galūnę*“⁸¹. Tačiau dažnai iš tokio pavadinimo sunku nustatyti, kokia veikla įmonė užsiima, kokią prekę klientui siūlo, todėl, R. Drazdauskaitės teigimu, išgalvotas vardas įmonei netinka. Jis klientą gali ne tik suklaidinti, bet ir apgauti: „<...> *aiškiai išgalvotas vardas ne tik klaidins klientus. Jie nesupras, ką įmonė veikia, o tai gali juos ir suerzinti*“⁸².

Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje taip pat yra nemažai įmonių, pavadintų dirbtiniais simboliniais vardais (žr. 3 priedą), turinčiais lietuvišką priesagą ar galūnę, tačiau įmonės veiklą galima nustatyti tik iš kelių įmonių pavadinimų: *Bilijara, Kavaledis, Lydeksa, Saldva, Vaišinta, Gramutė*.

Kiti pavadinimai yra ypač neaiškūs: *Artinga, Artvė, Asvira, Bambola, Budulia, Dairidis, Dia, Edmijara, Egloveta, Elguva (5), Kokočia, Kontera, Lauvita (4), Liondora, Livėja, Lobera, Martida, Ogritė, Paulinga, Pipita, Piti, Promenada, Raudvita, Ridetas, Rido*,

⁷⁸ Plg.: Šukys, J. *Kalbos kultūra visiems*. Kaunas, 2004, p. 277.

⁷⁹ Plg.: Uržėniūtė, R. Reklamos verslas ir kalbos taisyklingumas. *Reklamos kalba*. Vilnius, 2004, p. 48.

⁸⁰ Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolių pavadinimų darymo taisyklės. *Valstybinė lietuvių kalbos komisija*. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/nutarimai/dokumentas.124.html>>.

⁸¹ Ten pat.

⁸² Drazdauskaitė, R. Kaip pasirinkti firmos vardą? *Reklamos kalba*. Vilnius, 2004, p. 38.

Rodilė, Romovita, Rotonda, Sakva, Saviola, Sorena, Sorentina (3), Suara, Svarida, Tabera, Tagatis, Tigrasa, Velga, Žaldokynė, Žardija, Žemėja, Rasmitas ir kiti.

Iš tokių pavadinimų apie įmonės veiklą spręsti yra labai sunku.

IŠVADOS

1. Iš surinktų duomenų matyti, kad šalies sostinėje yra dvigubai daugiau maitinimo įmonių nei Kaune ir trigubai daugiau nei Klaipėdoje.

2. Beveik visi lietuviški didžiųjų miestų simboliniai įmonių pavadinimai yra darybiškai nesudėtingi, t. y. sudaryti iš vieno ar dviejų žodžių. Jų yra beveik po lygiai. Pavadinimų, sudarytų iš trijų ir daugiau žodžių, yra vos 6 proc. visų surinktų lietuviškų simbolių įmonių vardų.

3. Vienažodžiai simboliniai įmonių pavadinimai dažniausiai yra padaryti iš daiktavardžių, iš žodžių junginių padaryti pavadinimai yra daiktavardiniai.

4. Atskirą, tačiau negausią grupelę sudaro netipiški simboliniai pavadinimai, padaryti iš nelinksniuojamų žodžių, jaustukų ir kitų prasmingų konstrukcijų.

5. Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje esančių maitinimo įmonių pavadinimai semantiniu požiūriu yra konkretūs, paprasti ir aiškūs, dažniausiai tiesiogiai nusakantys maitinimo įmonės rūšinį vardą (kavinę, barą, restoraną) arba statinį, pastatą, valstybę, miestą, mieste esančią vietą, įvairių asmenų vardus. Mažiausiai yra tokių pavadinimų, kurie reiškia abstrakčius dalykus, nuo tikrovės ir kasdienybės nutolusius reiškinius.

6. Iš įmonės pavadinimo dažnai galima nustatyti, kokios šalies valgiai joje gaminami, nes įmonės paprastai pavadinamos tas šalis pasaulyje garsinusių ar garsinančių žmonių, miestų, statinių, patiekalų, gyvūnų, upių, ežerų, kalnų, augalų ir kitais prasmingais pavadinimais.

7. Konotacinis žodžių reikšmių tyrimas parodė, kad maitinimo įmonių pavadinimuose ryškiausia yra potencialioji linksmumo sema. Vadinasi maitinimo įmonėse visų pirma laukiami linksmi laiką norintys praleisti lankytojai. Pavadinimuose gana dažnai stengiamasi išlaikyti ir potencialiąją lietuviškumo semą. Rečiausiai įmonės pavadinimai konotuoja niūrumą, triukšmą, didingumą, įmonės dydį — jos didumą ar mažumą.

8. Pastebimas labai ryškus maitinimo įmonių pavadinimų svetimėjimas, nes nelietuviški ar pusiau nelietuviški pavadinimai sudaro beveik trečdalį visų surinktų simbolių įmonių vardų.

9. Nelietuviški ar iš dalies nelietuviški pavadinimai dažniausiai daromi iš tarptautinių, anglų kalbos žodžių. Gana daug pavadinimų yra padaroma ir iš italų kalbos žodžių. Pastarosios kalbos pasirinkimą galima paaiškinti tuo, kad italų virtuvė Lietuvoje šiuo metu yra labai populiari.

10. Polinkį rinktis svetimą, o ne lietuvišką pavadinimą rodo ir dirbtiniai simboliniai pavadinimai, kurių daryba atitinka lietuvių kalbos taisykles, tačiau reikšmė nėra aiški.

11. Išanalizavus įmonių pavadinimų sąsajas su bendrine kalba pastebėta, kad pagrindinės ir dažniausiai pasitaikančios pavadinimų klaidos yra šios:

- a) simbolių pavadinimų darymas iš rūšinių įmonės pavadinimą reiškiančių žodžių;
- b) pavadinimai iš lietuvių kalboje neteiktinų svetimybų ir kitokių nenorminių žodžių;
- c) nenorminis įmonių sudėtinių pavadinimų rašymas didžiosiomis raidėmis;
- d) pavadinimų žodžių nesiejimas gramatiškai — linksniu.

SUMMARY

The aim of the work was to discover in semantic aspect and describe the names of food companies in Vilnius, Kaunas and Klaipėda. In order to achieve this aim the following problems had been raised: to divide Lithuanian names into semantic groups; a) to divide symbolic Lithuanian names into groups according to their structure; b) to describe the semantic meaning of symbolic Lithuanian names; c) to analyse the connotations of the names of Lithuanian food companies; d) to discuss the balance among the collected symbolic names and the common language. To make this research from the main Internet site *www.meniu.lt* about food and entertainment fields had been collected the names of 1096 food companies: 596 in Vilnius, 292 in Kaunas and 208 in Klaipėda.

Having completed the research it had been noticed that majority of names are made up of one or two words. There are only 5 percent of names made up of three or more words. Noun functions as the main word in both one word and phrasal symbolic names.

From semantic point of view the names of the companies are concrete, simple and clear most often directly describing the kind of the company (a cafe, a bar or a restaurant) or the building, country, city or the place in the city, names of different people. The research has shown that in the names of companies dominate potential signs of cheerfulness, whereas darkness and gloominess, raucousness and stateliness are the rarest ones.

Having completed the research it had been determined that non-Lithuanian or semi-non-Lithuanian names make up nearly one third of all collected symbolic names. The tendency to choose a foreign name is proved by unclear meanings. However, they obey to the rules of Lithuanian word building.

Having analysed the relationships among the names of companies and common language it had been noticed that the main mistakes appear in making symbolic names depending on the kind of the company and also the names made up of foreign words and other subnormal words.

LITERATŪRA

- Antikos žodynas*. Vilnius, 1998.
- BIEDERMANN, H. *Naujasis simbolių žodynas*. Vilnius, 2002.
- BUTKUS, A. *Lietuvių pravardės*. Kaunas, 1995.
- ČEIKAIŠKIENĖ, M. *Reklama ir firmos įvaizdis*. Vilnius, 1997.
- Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*. Vilnius, 1997.
- Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius, 2000.
- DRAZDAUSKIENĖ, R. Kaip pasirinkti firmos vardą? *Reklamos kalba*. Vilnius, 2004, p. 38–40.
- GUDAVIČIUS, A. *Etnolingvistika*. Šiauliai, 2000.
- GUDAVIČIUS, A. Kalbos ženklo reikšmė ir vertė. *Kalbos aktualijos II*. Šiauliai, 1994, p. 9–17.
- GUDAVIČIUS, A. Leksinės reikšmės kognityvinis aspektas ir jo atskleidimas reikšmės definicijoje. 1999, p. 25–31.
- GUDAVIČIUS, A. *Leksinė semantika. Vienetai. Ryšiai. Struktūra*. Šiauliai, 1994.
- GUDAVIČIUS, A. Žodžio reikšmės definicijos tautinis aspektas. *Leksikografijos ir leksikologijos problemos*. Vilnius, 2003, p. 61–69.
- Įmonių, įstaigų ir organizacijų simbolių pavadinimų darymo taisyklės. *Valstybinė lietuvių kalbos komisija* [žiūrėta 2007–04–15]. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/nutarimai/dokumentas.124.html>>.
- JAKAITIENĖ, E. *Leksikografija*. Vilnius, 2005.
- JAKAITIENĖ, E. *Leksinė semantika*. Vilnius, 1988.
- JAKAITIENĖ, E. *Lietuvių kalbos leksikologija*. Vilnius, 1980.
- KLIMAVIČIUS, J. Tarptautiniai žodžiai lietuviškoje reklamoje. *Reklamos kalba*. Vilnius, 2004, p. 14–32.
- KNIŪKŠTA, P. *Įstaigų, įmonių ir organizacijų pavadinimai*. Vilnius, 2004.
- KNIŪKŠTA, P. *Viešieji užrašai*. Vilnius, 2006.
- Konsultacijų bankas. *Valstybinė lietuvių kalbos komisija* [žiūrėta 2007–05–10]. Prieiga per internetą: <<http://www.vlkk.lt/konsultacijos>>.
- LABUTIS, V. *Lietuvių kalbos sintaksė*. Vilnius, 1998.
- Laisvoji enciklopedija „Vikipedija“* [žiūrėta 2007–03–10]. Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Pagrindinis_puslapis>.
- Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas. *Valstybinė kalbos inspekcija* [žiūrėta 2007–05–02]. Prieiga per internetą: <<http://vki.lrs.lt/ist1.html>>.

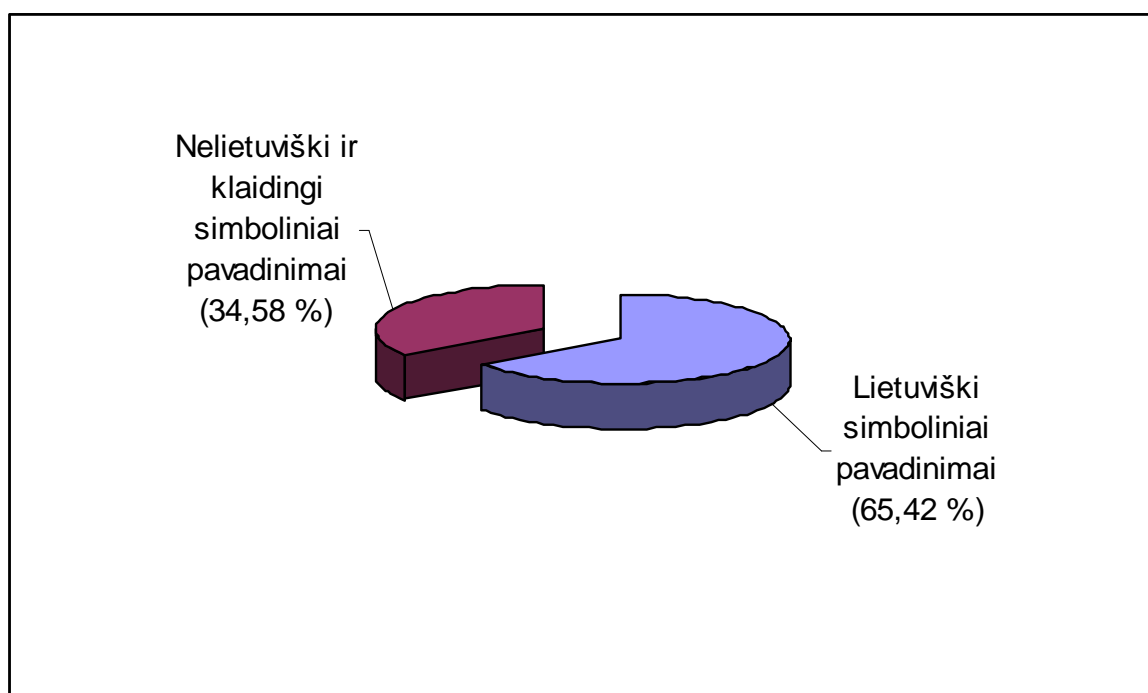
- MARCINKEVIČIENĖ, R. Daiktavardžių konotacijos tyrimas tekstynų lingvistikos metodu. *Lituanistika*, 2001, Nr. 3 (47), p. 46–57.
- MARCINKEVIČIENĖ, R. Kauno vardo konotacija (vardažodžių semantika). *Kauno istorijos metraštis*. 2000, T. 2, p. 137–146.
- MARCINKEVIČIENĖ, R. Kolokacija: tyrimo objektas, aspektai, metodai. *Lituanistica*. 1995, Nr. 2 (22), p. 40–54.
- NORKAITIENĖ, M. Lietuvių zoonimai. Kiaulių (*Sus domesticus*) vardai. *Leksikografijos ir leksikologijos problemos*. Vilnius, 2003, p. 195–212.
- PARTINGTON, A. *Patterns and Meanings: using corpora for English language research and teaching*. Florence, 1996.
- PHILIP, N. *Mitologijos enciklopedija*. Vilnius, 2005.
- PIKČILINGIS, J. *Lietuvių kalbos stilistika*. T. 2, Vilnius, 1975.
- Restoranų verslas*. 2006, Nr. 11–16.
- RUDAITIENĖ, V. Lietuvių kalbos savitumas ir Vakarų kalbos. *Leksikografijos ir leksikologijos problemos*. Vilnius, 2003, p. 213–244.
- Simbolinių reikšmių žodynas*. Vilnius, 2002.
- SLUŠINSKAITĖ, M. Reklamos firmų vardai. *Reklamos kalba*. Vilnius, 2004, p. 33–37.
- ŠUKYS, J. *Kalbos kultūra visiems*. Kaunas, 2003.
- ŠULCIENĖ, I. *Reklamos pagrindai*. Klaipėda, 1993.
- URNĖŽIŪTĖ, R. Reklamos verslas ir kalbos taisyklingumas. *Reklamos kalba*. Vilnius, 2004, p. 46–57.
- VAITKEVIČIŪTĖ, V. *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius, 2002.
- VANAGAS, A. *Mūsų vardai ir pavardės*. Vilnius, 1982.
- VANAGAS, A. Vietovardžiai ir etnogenezė. *Mokslas ir gyvenimas*. 1984, Nr. 8, p. 16–17.
- Viešosios garsinės informacijos ir viešųjų užrašų laikinosios taisyklės. *Valstybės žinios*, 1995, Nr. 40–1124, 1997 11 20 redakcija.
- Žodžių junginiai. *Lietuvių kalba ir literatūros istorija* [žiūrėta 2007–05–20]. Prieiga per internetą: <http://ualgiman.dtiltas.lt/zodziu_junginiai.html>.
- ŽUPERKA, K. *Stilistika*. Šiauliai, 2001.
- КОМЛIEB, Н. Г. *Компоненты содержательной структуры слова*. Москва, 1969.
- КОТЛIEP, Ф. *Маркетинг менеджмент: анализ, планирование, внедрение, контроль*. Санкт Петербург, 1999.

PRIEDAI

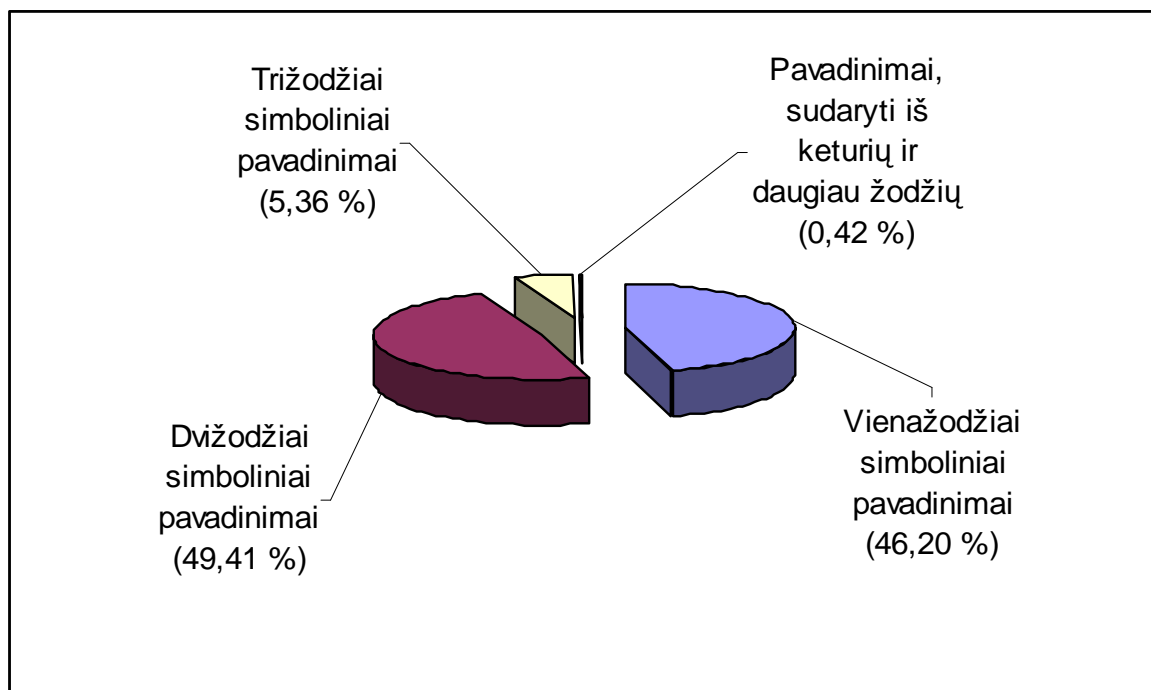
1 priedas.....	58
2 priedas.....	59
3 priedas.....	60
4 priedas.....	61
5 priedas.....	62
6 priedas.....	63
7 priedas.....	64
8 priedas.....	65
9 priedas.....	66
10 priedas.....	67
11 priedas.....	68
12 priedas.....	69

1 PRIEDAS

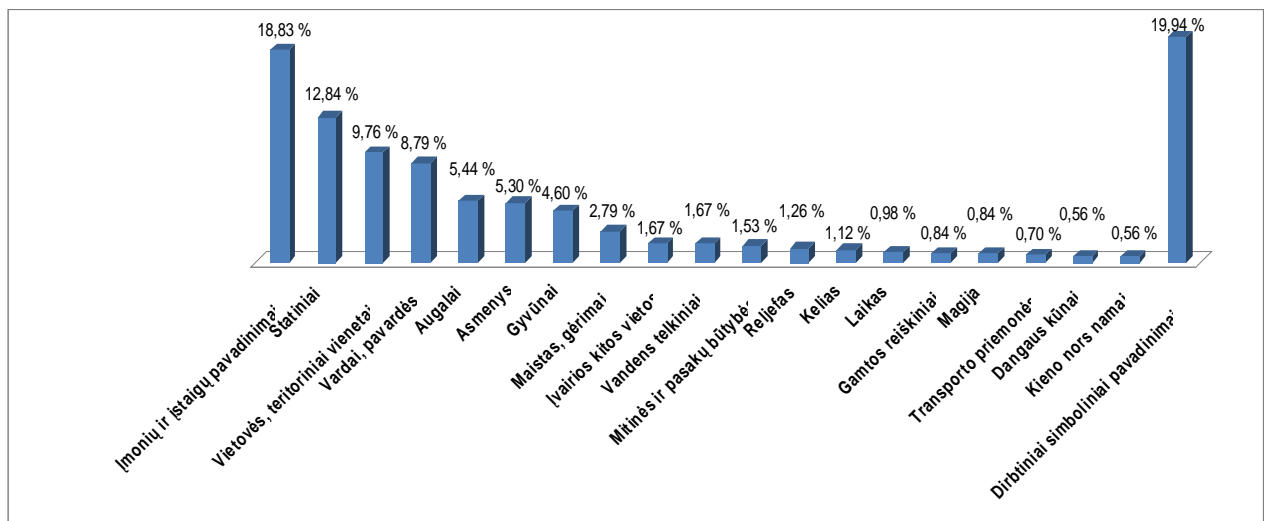
1 pav. Lietuviškų ir nelietuviškų bei su klaidomis vartojamų pavadinimų santykis

2 PRIEDAS

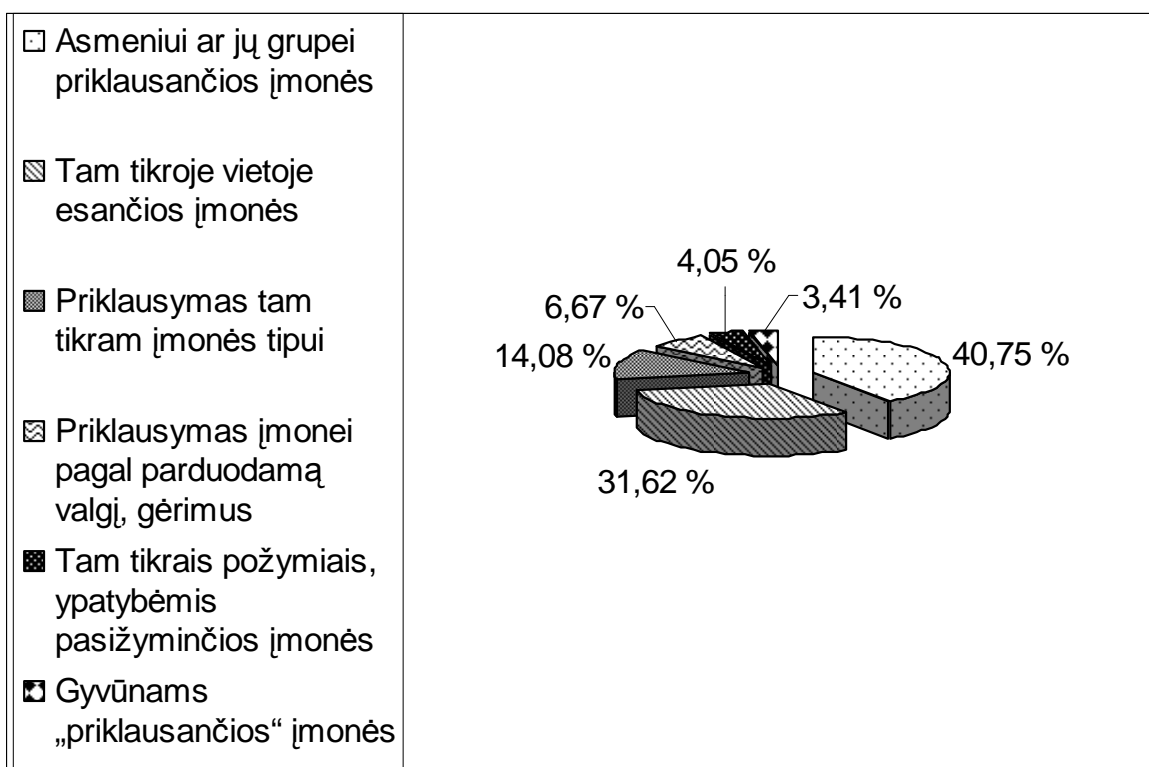
2 pav. Lietuviškų simbolių pavadinimų pasiskirstymas pagal pavadinimą sudarančių žodžių skaičių

3 PRIEDAS

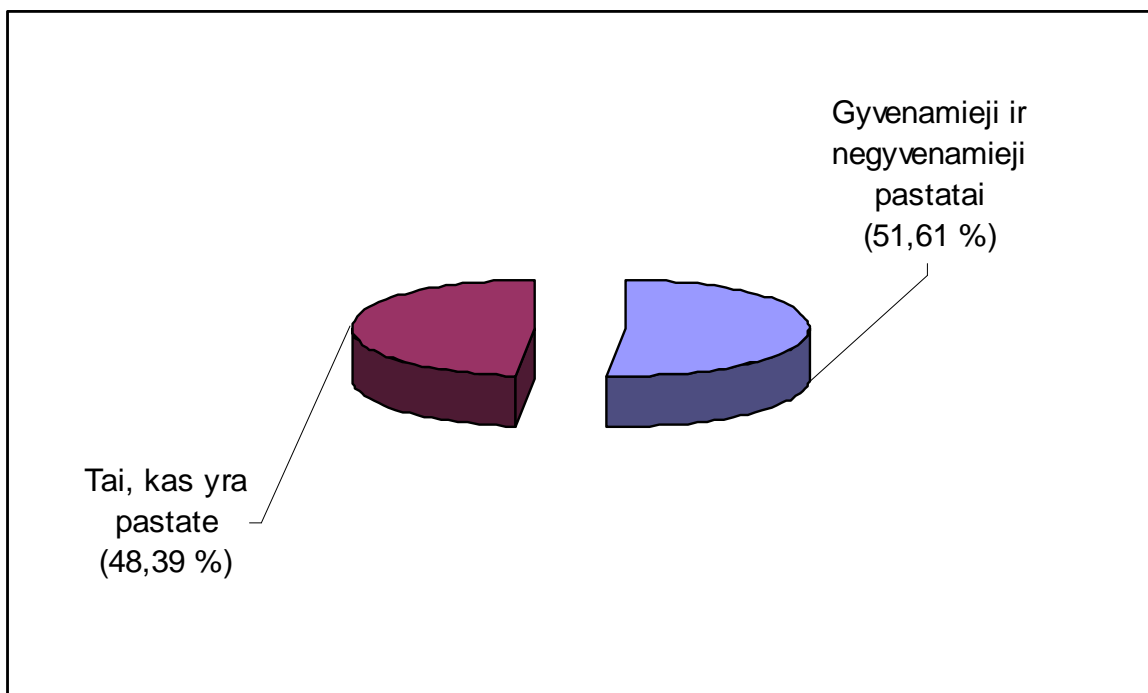
3 pav. Maitinimo įmonių pavadinimų reikšminės grupės

4 PRIEDAS

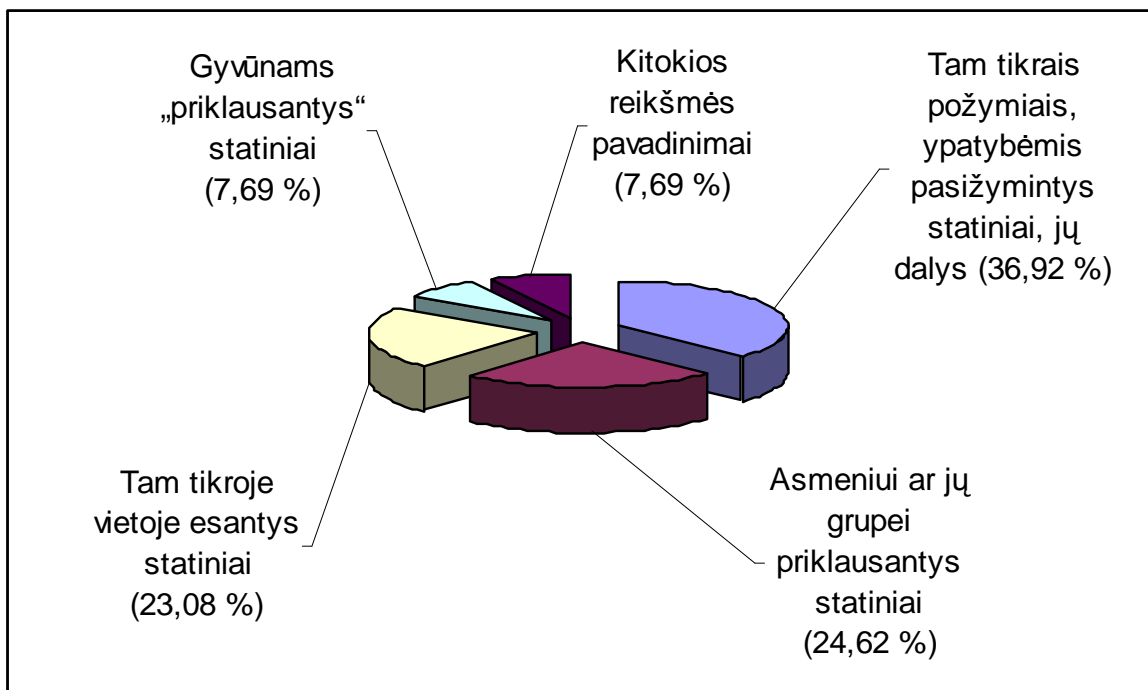

4 pav. Skyriaus „Įmonių ir įstaigų pavadinimai“ poskyrio „Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių“ pavadinimų reikšminės grupės

5 PRIEDAS

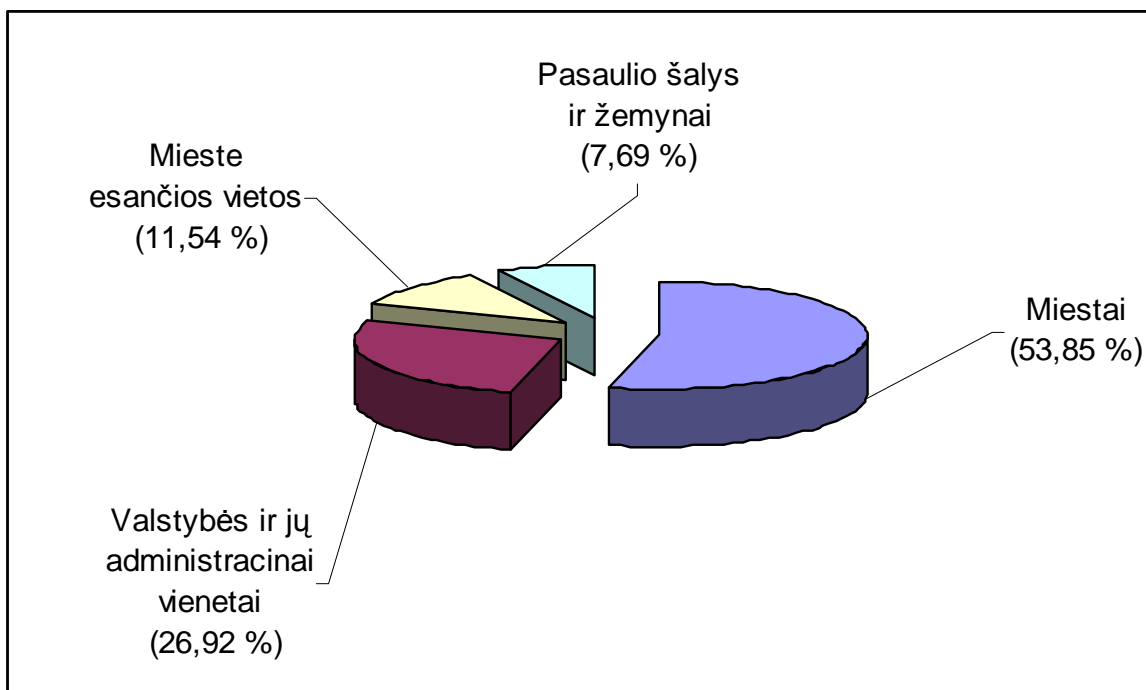

5 pav. Skyriaus „Statiniai“ poskyrio „Vienažodžiai simboliniai pavadinimai“ pavadinimų reikšminės grupės

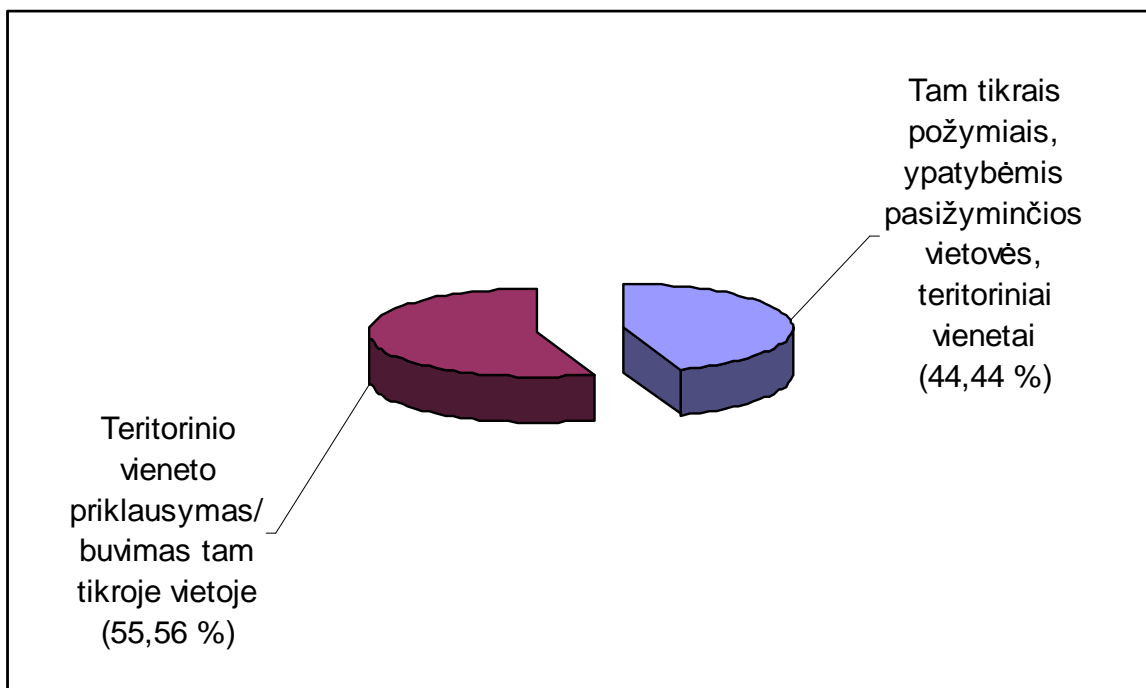

6 pav. Skyriaus „Statiniai“ poskyrio „Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių“ pavadinimų reikšminės grupės

6 PRIEDAS

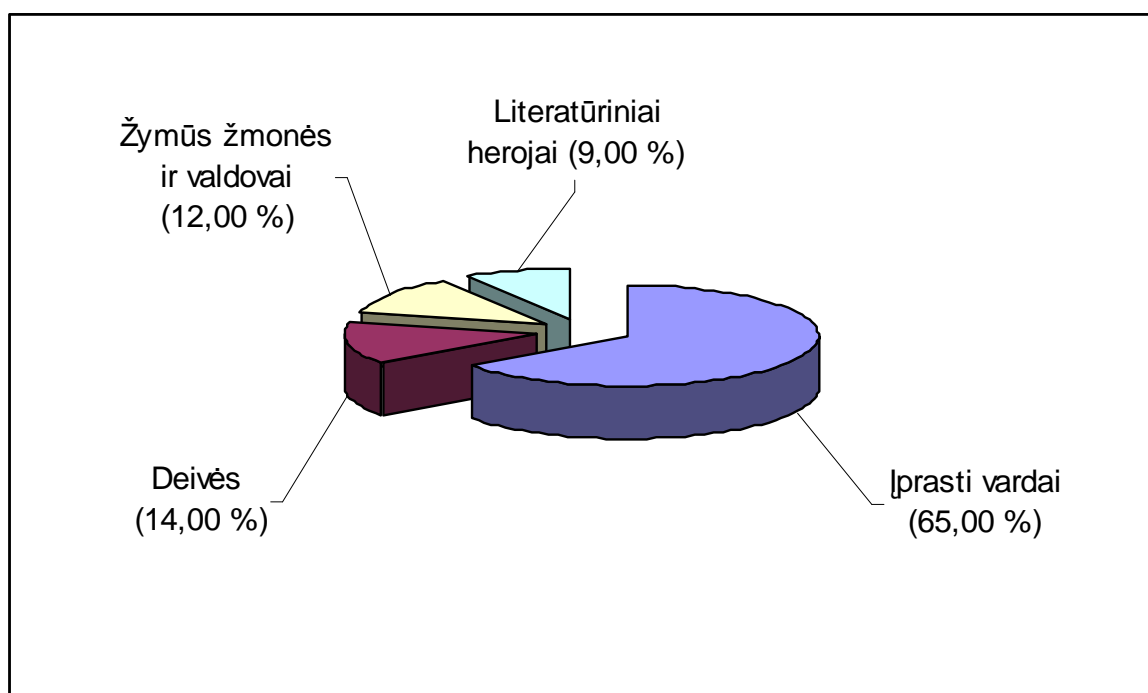

7 pav. Skyriaus „Vietovės, teritoriniai vienetai“ poskyrio „Vienažodžiai simboliniai pavadinimai“ pavadinimų reikšminės grupės

8 pav. Skyriaus „Vietovės, teritoriniai vienetai“ poskyrio „Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių“ pavadinimų reikšminės grupės

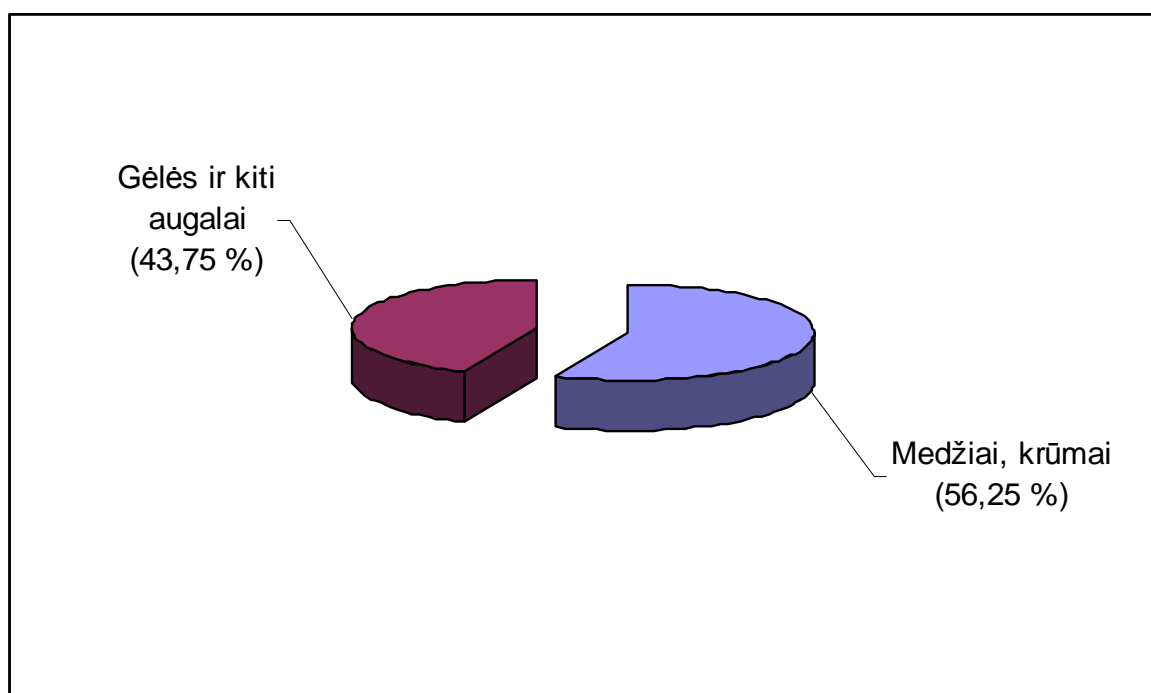
7 PRIEDAS

9 pav. Skyriaus „Vardai, pavardės“ poskyrio „Vienažodžiai simboliniai pavadinimai“ pavadinimų reikšminės grupės

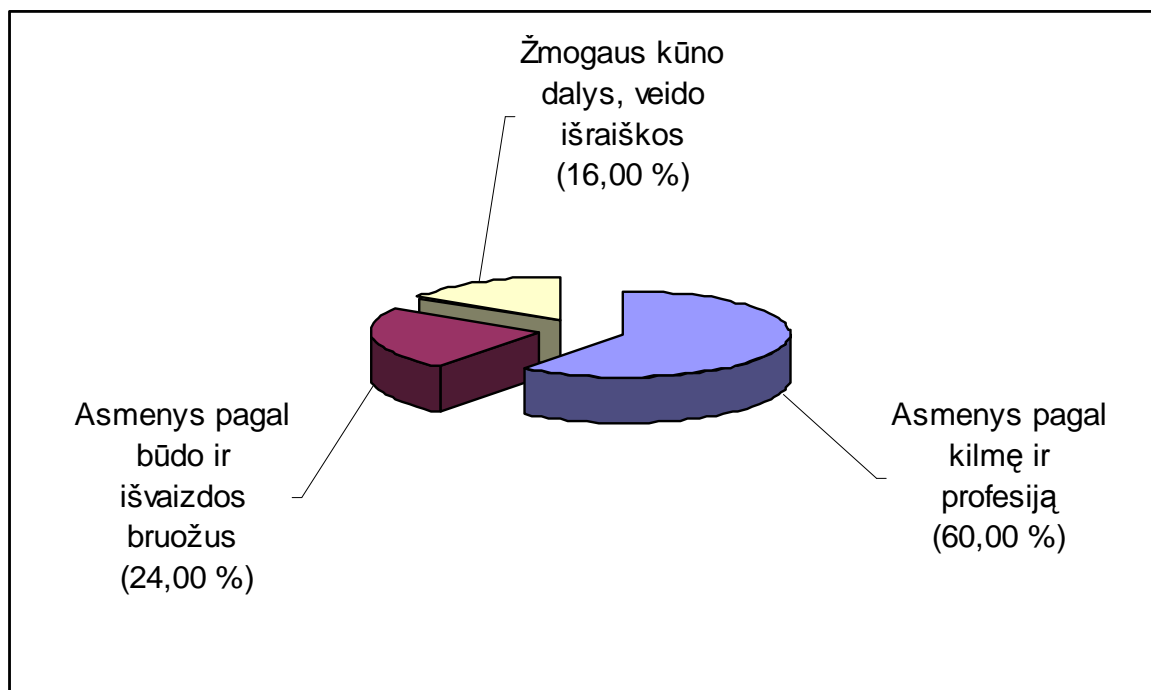

8 PRIEDAS

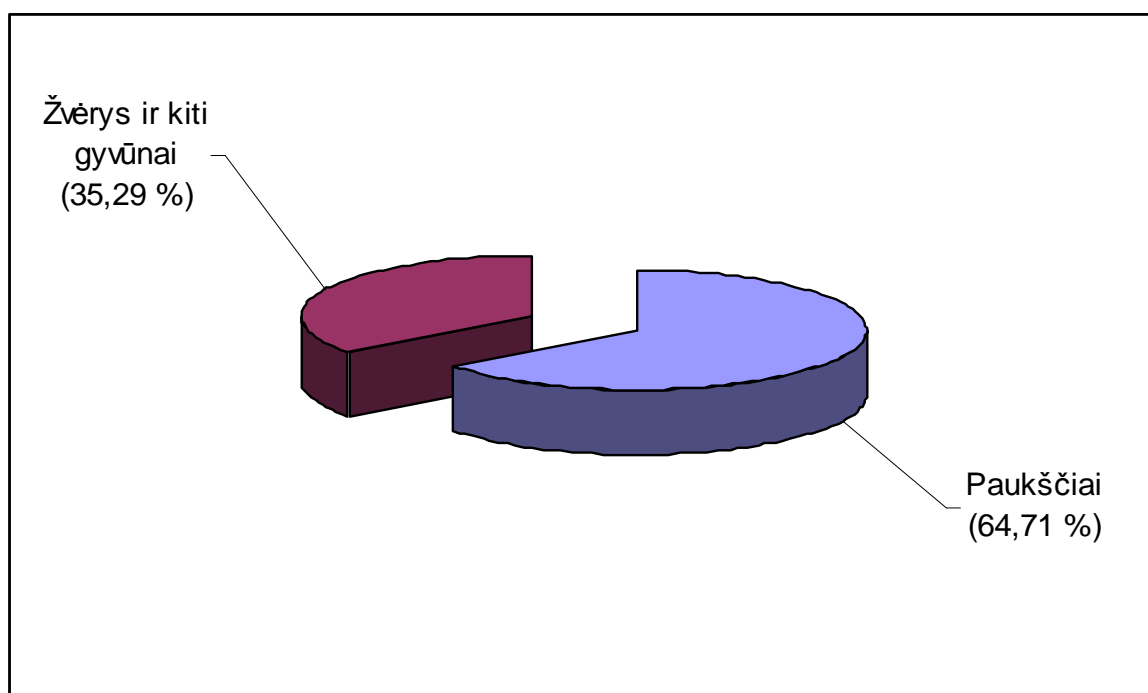
10 pav. Skyriaus „Augalai“ poskyrio „Vienožodžiai simboliniai pavadinimai“ pavadinimų reikšminės grupės

9 PRIEDAS

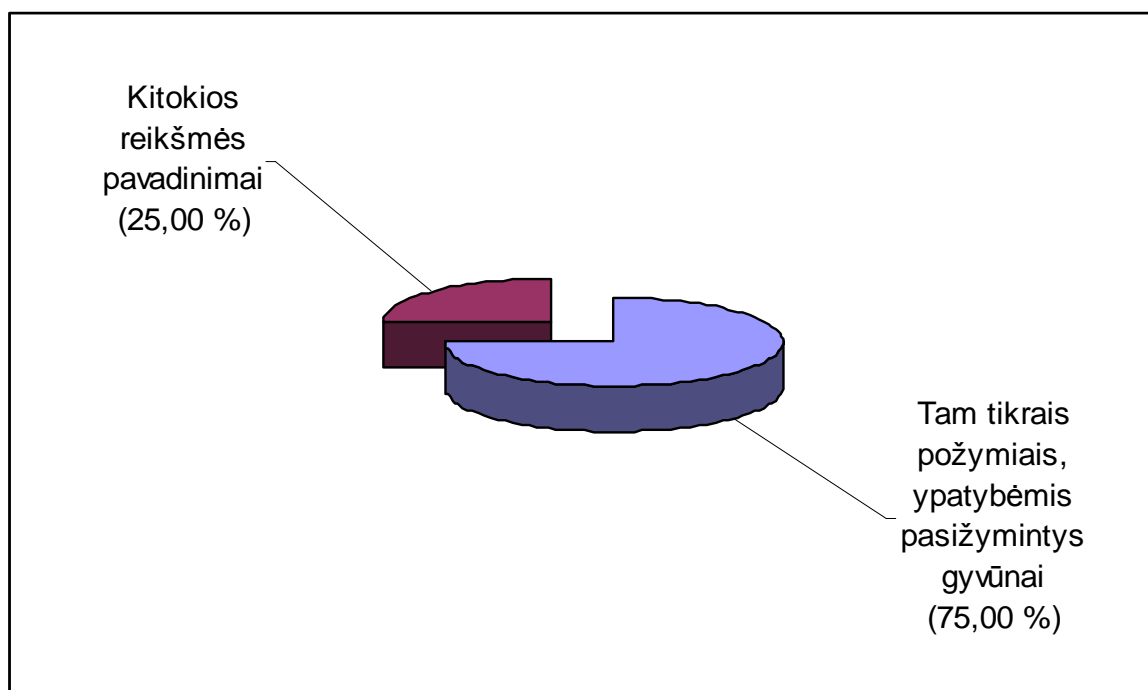

11 pav. Skyriaus „Asmenys“ poskyrio „Vienažodžiai simboliniai pavadinimai“ pavadinimų reikšminės grupės

10 PRIEDAS

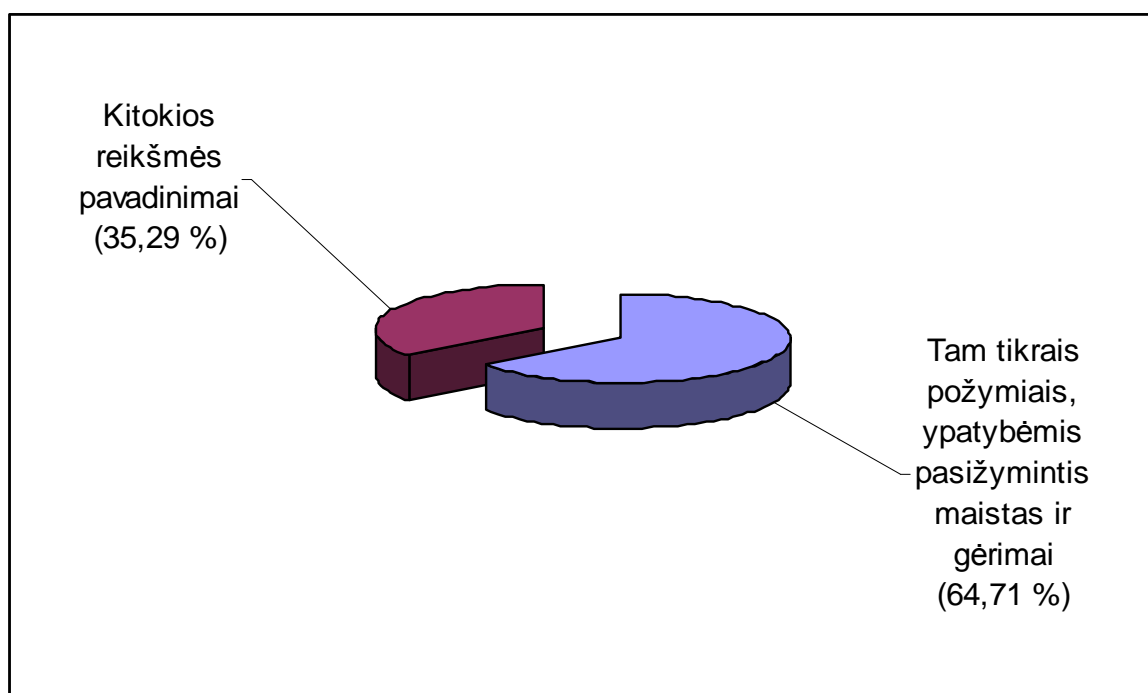

12 pav. Skyriaus „Gyvūnai“ poskyrio „Vienažodžiai simboliniai pavadinimai“ pavadinimų reikšminės grupės

13 pav. Skyriaus „Asmenys“ poskyrio „Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių“ pavadinimų reikšminės grupės

11 PRIEDAS

14 pav. Skyriaus „Maistas, gėrimai“ poskyrio „Pavadinimai, sudaryti iš žodžių junginių“ pavadinimų reikšminės grupės

Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų maitinimo įmonių pavadinimų konotacijos

Nr.	Įmonių pavadinimų konotacijos	Konotacijos nusakantys žodžiai
1.	Pavadinimai, susiję su linksmumu	<i>Kavinė, smuklė, vyninė, užeiga, baras, biliardinė, klubas, picerija, svetainė, kavinė–baras, boulingas, šauni vieta, vyno rūšys, alus, ąsotis, šnekutis, storuliukas, iki aušros, penktadienis, lambada.</i>
2.	Pavadinimai, susiję su lietuviškumu	<i>Dzūkų kaimas, Kalnėliai, Pempininkai, gryčia, klėtis, seklyčia, troba, Veronika, Sigmūtė, Juozapas, Pranciška, Magdė, Jogundė, ažuolas, eglė, šermukšnis, klevas, pušis, putinas, žilvitis, liepa, bijūnas, žibutė, pasaga, papartis, apynys, katpėdėlė, trečias brolis, krivis, vaidila, kurėnas, aukštaičiai, tėvynė.</i>
3.	Pavadinimai, susiję su paslaptingu	<i>Fėja, aitvaras, deivė, laumė, undinė, trolis, kipšas, sfinksas, juoda katė, stebuklingas paukštis, juoda varna, juodas vilkas, meška, lokio guolis, šikšnosparnio lizdas, delčia, Antaris, Venera, Paukščių takas, rūkas, mirazas, tamsa, žaltvykslė, malūnas, rūšys, pogrindis, magija, kerai, ženklai.</i>
4.	Pavadinimai, susiję su saugumu	<i>Fortas, slėptuvė, galerija, tvirtovė, citadelė, bastėja, veranda, namai, siena, avilys, židinys, kiemas, vartai.</i>
5.	Pavadinimai, susiję su egzotika	<i>Rytai, laukiniai Vakarai, Kinija, Meksika, Pekinas, Honkongas, kinai, korėjiečiai, bambukas, kinrožė, kinų rožė, drambliai, papūga, drakonas.</i>
6.	Pavadinimai, susiję su prabanga	<i>Ramzis II, ponas Tadas, Rudolfas II, Ferdinandas, Čingischanas, gubernatorius,</i>

		<i>dvaras, menė, freska, lepūnėlė, kaprizas, perlas.</i>
7.	Pavadinimai, susiję su atostogomis/nuotykiomis	<i>Kalifornija, Maringa, Malibu, Antalija, Marmaris, Honolulu, nerija, Neringa, pajūris, upė, marios, šaltinis, Šveikas, Amerigas, Čanas, klajūnas, pašėlusis asmenybė, vila.</i>
8.	Pavadinimai, susiję su istorija	<i>Pompėja, Prūsija, Notanga, Memelis, Laikinoji sostinė, kuršiai, vikingai, tarybinės Rusijos gyventojai, kurpiai, kviesliai, šauliai, stikliai, partizanai, Timėjas, Martialis, galera, era, piliakalnis.</i>
9.	Pavadinimai, susiję su ramybe/jaukumu	<i>Uostas, ramovė, užuovėja, parkas, sodas, senamiestis, poilsio zona, akvariumas, pauzė, taika, šypsena.</i>
10.	Pavadinimai, susiję su romantika/meile	<i>Paryžius, Versalis, Venecija, santaka, Romeo, mylimoji, naktinė ledi, dviese, mes, šokoladas, biskvitas, lakštingala, širdis, romantika.</i>
11.	Pavadinimai, susiję su didingumu	<i>Opera, teatras, kolonos, piramidės, Koliziejus, arka, Babilonas, Babelio bokštas, flamingas, liūtas.</i>
12.	Pavadinimai, susiję su aromatu	<i>Kava, arbata, saldumynai, spurga, kepyklėlė.</i>
13.	Pavadinimai, susiję su gausa	<i>Fabrikas, urmas.</i>
14.	Pavadinimai, susiję su mažumu	<i>Būdelė, pėda, lašiukas, taškas.</i>
15.	Pavadinimai, susiję su didumu	<i>Angaras, milžinas, Atlantas.</i>
16.	Pavadinimai, susiję su niūrumu	<i>Pašiūrė, sena salė, atskalūnas, pesimistas.</i>
17.	Pavadinimai, susiję su triukšmu	<i>Signalas, skandalas, garsas.</i>